

1 Korintoo awuye

Wore gyenkprees nē Pael a kyores bo kyonwe Korintoo man-nō Kristoo awuye-o

1-2 Mo, Pael, nē Wuribware a lee feyε n̄ kii Kristoo Yeesuu a ayaa-r̄ ayerepo-ɔ əko na ane kosobee Sostenes e gye nē ane e kyores wore m̄ ane e kyonwe Wuribware asoree awuye nē bo bo Korintoo man-nō-ɔ. Kaseñtinj, Wuribware a t̄e mone feyε mon' kyena kakyena timaa, na mon' bo kii mō asesee Yeesuu Kristoo kokowebε-ɔ-r̄, feyε anen nē oo lee asesee boko nē bo te toñ kemaa-ɔ sa mō eyee bo lee feyε ba t̄e Yeesuu Kristoo feyε bamō nyantpe-ɔ. Mō e gye bamō nyantpe feyε anen nē o gye ane lee-o.

3 An e kore kebwarekore feyε ane se Wuribware na ane nyantpe Yeesuu Kristoo yure mone, na bo sa mone kayeyuri.

Nyure nē Korintoo awuye a kyō nya-ɔ

4 Mone Korintoo awuye si, mo e sa Wuribware aŋse sañ kemaa, a lee feyε Wuribware a borɔ Kristoo Yeesuu si bo yure mone bweetɔ.

5-6 Mo a ba bo tawē aseñ timaa bo lee Kristoo kuñu si gywii mone-ɔ, kamεε-r̄ mone a yere aseñ amo-r̄ kenkej, nē Wuribware a sa nē mone a nu mō aseñ kaase nεenεe, nē o sa mone kεyaaleñ feyε mon' kaapo mō aseñ gywii boko.

7 Kaseñtiñ mone moñ kine kokore aketo ne aa leñ Wuribware a kufwiijé timaa-o ase-o ako. Aneñ se-o mbeyamá mone gywii wore se sañ ne ane nyajpe Yeesuu Kristoo bëe o ba-o.

8 Ané nyajpe Yeesuu Kristoo e gyé ne o sa mone keyaaleñ a o ya bo fo kee, na kake nsi ne o bëe o ba-o na øko ma taare poro mone ebøye kowaa se.

9 To, Wuribware a deñ tee mone waa mó gyi, ané nyajpe Yeesuu Kristoo, a kokowebëe-o-ro-o, ané e taare a ané koaré mó gyi feyé o maa yowé mone a o nare.

Anéñ ne asoree agyi a keke-ro-o

10 To, mo kosobëe-ana, n de ané nyajpe Yeesuu Kristoo kenyare mo e kore mone feyé mone maa keke-ro, amaa mon' waa kokonjko, na mon' waa kano konjko mone mfëere na aseñ kemaa ne mone e fa amo aseñ-o-ro.

11 Ketó se ne mo e tawé amo-o e gyé feyé akyee kó ne ba tee mó e Kilowi a akowebëe-o a bo tawé gywii mo feyé mone wore wore e kó.

12 Ketó ne mo e kaapo-o e gyé feyé mone akemaa ketó ne o tawé-o kwéé mó bëekó asoree kigyi lee si. Mone-ro øko ye, “Ngya Paol se nee.” Øko mo ye, “M feraa, ngya Apolos si nee.”* Øko mo ye “M feraa, ngya Peetroo si nee.” Ne øko mo ye, “M feraa, ngya Kristoo si nee.”

13 Abaa! Emene ne ba waa a bo ke Kristoo-ro kyikpuri kyikpuri? Mo, Paol, ne baa da bo mera kiyii kpare-abëe-ro se sa mone aaa? Beëe mo, Paol, kenyare-ro ne baa bo mone asuu aaa? Daabii!

---

* **1:12** Ayaa-ro ayerépo-o asuñ 18.24.

14 Mo e sa Wuribware aŋse feyε mo fɔŋfɔŋ a moŋ bɔ mɔnɛ-rɔ ɔkɔ asuu, amɑ Krisipus na Gayus.

15 Fejε mo a dεe bɔ mɔnɛ bwεetɔ asuu nεe, weetee mɔnɛ bwεetɔ dεe tɔwε feyε mo fɔŋfɔŋ kεnyare ne mo a bɔ bɔ mɔnɛ asuu.

16 O, mo a nyinji si feyε mo a bɔ Stifan na mò lɔŋ-nɔ awuye asuu, amaa ma taare a ŋ nyinji si feyε mo a bɔ bɔkɔ mɔ asuu bεε moŋ bɔ.

17 Kusuŋ ne Kristoo a suŋ mo feyε ŋ waa-ɔ e gyε feyε n tɔwε aseŋ timaa-o gywii aseŋ. Aneŋ a abwareſen kɔtɔwε-ɔ tiri a kyɔ feyε mo a bɔ aseŋ asuu-o. Ne mo abwareſen kɔtɔwε-ɔ-rɔ, o moŋ suŋ mo nεe feyε n tɔwε anyiasen-ŋ nee. A dεe a gyε aneŋ nεe weetee n gyε aneŋ ne Kristoo a wu kiyii kpare-abεε-rɔ se-ɔ ya sa ne mɔnɛ a gya mo se, amaa mo kanyiasen se.

Aneŋ ne kaye-rɔ aseŋ e fa feyε Wuribware aseŋ maa sa kanyiasen-ɔ

18 Kasen̄tin, mbeyɔmɔ kεtɔ ne ane e kaapo bɔ lee Kristoo kuwu kiyii kpare-abεε-rɔ se-ɔ du nεe feyε kanyiasen a moŋ bɔ amo-rɔ-ɔ sa bɔkɔ ne bɔ maa nya ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kεe-ɔ. Amaa bamɔ ne Wuribware dεe o mɔrɔwε-ɔ ase feraa kpa amo se ne Wuribware bɔ o de mò kεyaaleŋ-ɔ o suŋ mò kusuŋ-o nεe.

19 Fejε aneŋ ne baa kyɔrεε waa abwareſen wɔre-ɔ-rɔ,

Wuribware ye, “Mo e nyera kanyiasen ne anyi-asen̄po-ɔ de-o, mo e sa a bamɔ atɔ kinyi pεεε waa kwaa.”*

---

* **1:19** Isaya 29.14 (LXX).

20 Amo a gyę anęŋ-ɔ, kayę mɔ-rɔ a anyiasenpo na ikii agyiiripo timaa-o na mbraa akaapopo-ɔ a kii feyę bamo a moŋ nyi aseŋ-ɔ.

21 Aa pre Wuribware nę o nyi aseŋ ɔ kyɔ bamo pεεε-ɔ feyę kayę mɔ-rɔ a asesę-ɔ ma ba bamo kanyiasen a bo bɔ gyii mò. Amaa feraa aa gyi Wuribware akato feyę mò a ba abwareseŋ nę anę a tɔwę-ɔ nę anyiasenpo-ɔ ye a moŋ de kaase-ɔ bɔ morowę bamo nę baa bɔ kɔɔrę Kristoo gyi-o.

22 Mò fɔnfɔŋ asesę Yudaa awuye-o ye, “Waa akpeñyeetɔ kɔ bɔ kaapo pwεε na anę dεε kɔɔrę gyi feyę Yeesuu ę gyę Kristoo.” Mone fɔnfɔŋ asesę Griiki awuye-o mɔ ye, “Ba kanyiasen bɔ kaapo fo aseŋ-ɔ kaase.”

23 Amaa anę feraa, anę ę tɔwę anęŋ nę Wuribware a suŋ Kristoo, nę oo wu kiyii kpare-abee-rɔ se-ɔ. Yudaa awuye feraa maa taare a bɔ kɔɔrę gyi feyę Wuribware a waa anę a atɔ-ɔ. A du nee feyę kefore nę ba da keyaa kemo se ba lę̄ ba da-ɔ. Griiki awuye feraa ase, anę abwareseŋ kɔtɔwę-ɔ du nee feyę amo a moŋ de kaase-ɔ. Bɔ maa taare a bɔ nu keta se nę a bware feyę ɔkɔ wu kiyii kpare-abee-rɔ se-ɔ kaase.

24 Amaa bamo nę Wuribware a tee feyę bɔ ba mò ase-ɔ feraa, bɔ gyę Yudaa awuye bεεε bɔ gyę Griiki awuye nee ooo, abwareseŋ nę anę ę tɔwę-ɔ ę gyę feyę bɔ borɔ Kristoo si bɔ ńu Wuribware keyaaleŋ na kanyiasen.

25 Amosę se-ɔ, ɔkɔ ya fa feyę Wuribware moŋ nyi aseŋ ooo, mò-ɔ mò kanyiasen kyɔ nyiŋkpase lee-o. Nę ɔkɔ ya fa feyę Wuribware moŋ bɔ leŋ ooo, mò-ɔ mò keyaaleŋ kyɔ nyiŋkpase lee.

26 Mbeyəmə, mə kəsəbeεε-ana, mən' nyinji aneŋ ne mone dəε mone du saj ne Wuribware a təε mone feyε mən' bə kii mə asəsə-ɔ se. Mone-rə kafwəε ko ne asəsə e təε feyε anyiasenpo. Mone-rə kafwəε ko ne baa sa keyaaleŋ maŋ-ɔ-rə. Mone-rə kafwəε ko e gyə awure akowebəε.

27 Amaa Wuribware a ba atə ne a bə kayə mə-rə, ne asəsə e fa amo feyε a moŋ de kaasə-ɔ bə sa ne ipeere a nya anyiasenpo-ɔ. Ne oo bəε ba atə ne a bə kayə mə-rə, ne asəsə ye a moŋ de əlen-ɔ bə sa ne ipeere a nya ayaaleŋpo-ɔ.

28 Anəŋ dəε ne Wuribware a ba kayə mə-rə a atə ne asəsə maa bu feyε a gyə kətəkə-ɔ bə gya atə ne ba fa feyε a gyə adabə-ɔ bo twəε. Ne oo bəε ba atə ne kayə-rə a asəsə-ɔ e təε feyε a moŋ gyə səye-ɔ bə gya atə ne bə ye a gyə adabədabə-ɔ bo twəε.

29 Aməsə-ɔ əkə maa taarə a ɔ kaapo mə eyee Wuribware akatə-rə.

30 Wuribware e gyə ne oo sa ne mone a tii Kristoo kəkəwəbəε se. Aməsə ne anə Kristoo awuye ase, ketə ne Kristoo a waa sa anə-ɔ e kaapo anəŋ ne Wuribware a kanyiasen-ɔ mə du-o. Bo ləε feyε oo waa anə asəsə timaa, ne oo lee anə sa mə eyee, ne oo kəɔrə anə, ne anə a nya anə eyee.

31 Aməsə se-ɔ, feyε anəŋ ne baa kyorəε waa abwareseŋ wɔrə-ɔ-rə-ɔ,

“Sa a əkə ne ɔ kaapo mə eyee-ɔ
kaapo eyee feyε o nyi mo, Wuribware.”*

2

---

* **1:31** Yereməya 9.24.

Kanyiasen̄ kaseñtiñ n̄e ka lee Wuribware a kufwiñje-o ase-ɔ

¹ M̄o kɔsobεε-ana, m̄ f̄raa, m̄o a b̄o t̄owē abwaresen̄ gywii m̄one-ɔ, m̄oñ ba aseñkparegyi dabe dabe na kanyiasen̄ n̄e m̄o a b̄o t̄owē.

² Amaa m̄o a fa mf̄eeře f̄eyε m̄o a b̄o m̄one ase-ɔ, m̄o e ba m̄o mf̄eeře a m̄ b̄o d̄øn̄jø Yeesuu Kristoo dooo si na k̄et̄o se n̄e oo wu kiyii kpare-abεε-r̄o se-ɔ se.

³ M̄o a ba m̄one ase-ɔ na m̄o kayoware-r̄o du m̄o yoreȳore, na m̄o e fa mf̄eeře kufu si.

⁴ M̄o a kaapo abwaresen̄-ɔ, m̄oñ ba nyiñkpas̄e kanyiasen̄ na aseñkparegyi n̄e a popore-ɔ nee b̄o kaapo m̄one. Amaa m̄o señsa sase-r̄o n̄e Wuribware a kufwiñje timaa-o a lee m̄okeyaaleñ-ɔ b̄o popore m̄one.

⁵ Amo-ɔ, m̄one a b̄o k̄oře Kristoo gyi-o, m̄one kok̄ořegyi-o moñ yere nyiñkpas̄e kanyiasen̄ se nee, amaa Wuribware keyaaleñ se n̄e ke yere.

⁶ Amo-ɔ p̄eeε gbaa ooo, aseñ n̄e ane e t̄owē ane i gywii bam̄o n̄e b̄o gye ak̄ořegyipo kasen̄tiñ-o gye kanyiasen̄señ kaseñtiñ. Amaa a moñ gye kanyiasen̄ n̄e ka gye nd̄o a kaye m̄o lee-o nee, b̄eeε aseñ se ne b̄o gye agyεñkpeεpo nd̄o-ɔ lee-o nee. Aneñ a kanyiasen̄ n̄e ka du f̄eyε bam̄o lee amo-ɔ maa l̄øn̄jø seye.

⁷ Amaa k̄et̄o n̄e ane e t̄owē k̄emo aseñ-ɔ e gye Wuribware a kanyiasen̄ n̄e kaa kweer̄o haree lee sañ n̄e ø tw̄eñ kaye-ɔ, n̄e mb̄eȳom̄o kaa lee ifuri-o. Amo e gye f̄eyε ø kra mf̄eeře f̄eyε ane Kristoo ak̄ořegyipo-ɔ e nya k̄edab̄e na wuraa.

⁸ Nd̄o a kaye m̄o-r̄o a ayaaleñpo-ɔ økoñko gbaa moñ nyi aneñ a kanyiasen̄-ɔ. B̄o d̄ee b̄o nyi

Wuribware a kanyiasen amo nee-o, weetee ba pini Yeesuu feyε mò e gyε kayε-rø a asεse-o nyanjø dabe, ne bø maa da mò a bø bø mera kiyii kpare-abεε-rø se.

⁹ Feyε aneŋ ne Wuribware kyaamεε ko a kyoreε waa abwaresen wore-o-rø,

“Okø moŋ tεε ḥu, okø moŋ tεε nu, okø moŋ tεε pini
keto ne Wuribware a waa sira
sa bamø ne ba kpa mò aseŋ-o.”*

¹⁰ Aneŋ a atø-o ne Wuribware a børø mò kufwiijø timaa-o si lee amo bo kaapo ane. Wuribware a kufwiijø-o e deere keto kemaa-rø. Wuribware mfεεre ne ḥ kweerø-o gbaa, mò kufwiijø-o e deere-rø.

¹¹ Nse i nyiŋkpase mfεεre, amo sesε amo kufwiijø. Aneŋ dεe ne Wuribware a kufwiijø-o wore e gyε ne o taare a o pini Wuribware mfεεre.

¹² Mbøyømø n gyε kayε mø-rø a kanyiasen-o ne ane de ane ᱥkpoṇo-rø, amaa Wuribware a kufwiijø timaa ne ḥ bo kyøjwε ane feyε ane taare ḥu atø ne Wuribware a sa ane mò kepre se-o.

¹³ Amose se-o ane e sa seŋsa, ane moŋ de aseŋkparegyi ne ane a suye lεe anyiasenpo ase-o ane e waa-rø, amaa amo ne aa lεe Wuribware a kufwiijø-o ase ne ane de ane e waa-rø. Anε e kaapo atø ne aa lεe Wuribware na mò kufwiijø-o ase-o kaase ane i gywii bamø ne baa nya mò kufwiijø-o bamø ᱥkpoṇo-rø-o nee.

¹⁴ Nyiŋkpase ne o gya kayε mø-rø aseŋ se-o maa taare a o sure atø ne ane e tøwε bo lεe Wuribware

---

* ^{2:9} Isaya 64.4.

a kufwiijē-o si-o si. ḍ fa feyε anēj a atō mō moŋ de kaase. Kaseñtij si o maa taare a o kɔɔrē anēj a atō-o gyi, a lēe feyε Wuribware a kufwiijē-o si dooo nē o borō na o taare nu amo kaase.

¹⁵ Sese nē Wuribware a kufwiijē-o te mō kakpono-rɔ-o taare a o nu atō mō pεεε kaase, amaa ɔkō nē mō kufwiijē-o moŋ te mō-rɔ-o maa taare a o ɲu kētō nē kē bo anēj a sese-o kakpono-rɔ-o.

¹⁶ Baa kyoree abwareseñ wore-ɔ-rɔ feyε,

“Nsε i nyi Wuribware mfεεre,
na o taare a o ka mō aseñ?”*

Amaa anē nē Wuribware a kufwiijē-o te anē-rɔ-o feraa, anē e taare a anē ɲu Kristoo mfεεre.

3

Mone ma nyera Wuribware suŋkpa-o

¹ Mo koſobee-anā, mo a gyē ɲkpeε ba mone ase mo e tōwē abwareseñ-o, moŋ taare sa seŋsa gywii mone feyε anē nē mo e sa seŋsa mo i gywii asesē nē Wuribware a kufwiijē-o bo bamō ɲkpono-rɔ-o. Mo a sa seŋsa gywii mone nee feyε mone a gyē kaye mō-rɔ asesē nē baa dēj kowē bamō waa Kristoo kokowebεe-rɔ-o.

² Saŋ amo mone moŋ taare nu abresε-rɔ kekaapo kaase, feyε anē nē keegyi kagyingyii maa taare a o gyi ateese-o. Amaa mone a taare nu atō nē a moŋ bo lēj-o kaase, anē nē keegyi kagyingyii e taare a o nyapo-o. Haree mbeyəmō gbaa mone maa taare a mon' nu abresε-rɔ kekaapo kaase.

---

* **2:16** Isaya 40.13 (LXX).

3 A lęe feyε mонε saj монε gya atɔ nę bamо nę bo мон gyε Kristoo awuye-o e waa-ɔ se. Kętɔ nę mo e tɔwε-ɔ e gyε feyε kокwεe na ękɔ bo монε mbonjtɔ-rɔ. Amo-ɔ maa kaapo nee feyε монε saj монε bo kaye mɔ kaase, nę монε gya kamо aseň se aaa?

4 Монε-rɔ ɔkɔ ya koso ɔ ye, “N gya Pɔɔl se nee,” na mò bεekɔ asoree kigyи mɔ tɔwε feyε, “M feraa n gya Apolos si nee.” Amo-ɔ maa kaapo nee feyε монε gya atɔ nę bamо nę bo мон gyε Kristoo awuye-o gya se-ɔ se aaa?

5 Mon' kęe ε, nsε e gyε mo, Pɔɔl? Nę nsε e bεe ɔ gyε Apolos? Anę мон gyε ayaafɔrε nę монε a borɔ anę se bo kɔrε anę nyapε Kristoo gyi-o nee eee? Wuribware e gyε nę ɔ sa ɔkemaa na mò kusuŋ nę ɔ waa ɔ sa mò-ɔ.

6 ɔkɔ i dwii atɔdwii, nę ɔkɔ mɔ e wee se nkyu. Amose se-ɔ Wuribware ya bo yera feyε mo, Pɔɔl, e gyε ne mo a gyε ηkpεe tɔwε abwareseň gywii монε, nę amo kamεε-rɔ Apolos a ba, nę ɔo bo kaapo монε Wuribware a aseňkparegyi-o bweetɔ. Amaa Wuribware e gyε nę ɔ sa nę atɔdwii-o e kwεe daŋ. Wuribware e gyε nę ɔ sa nę mò aseňkparegyi-o i tii si монε ηkponɔ-rɔ.

7 Amose se-ɔ, mò nę o dwii-o na mò nę ɔ wee se nkyu-o мон de kędabε bweetɔ. Amaa mò nę ɔ sa nę atɔ dwiisε amo e kwεe, nę a daŋ-ɔ e gyε nę o de kędabε bweetɔ ɔ kyɔ bamо pεee. Anę a sese-ɔ e gyε Wuribware.

8 Mò nę o dwii-o na mò nę ɔ wee se nkyu-o de kanɔ kɔŋkɔ bamо asuŋ-no nee. Bamо ɔkemaa e nya mò kakɔka anę nę oo suŋ borɔ-ɔ se nee.

9 Anę gyε Wuribware asuŋpo, nę anę pεee i

sunj mò kɔdɔɔ-rɔ. Mɔnɛ du nɛe feyɛ Wuribware
kɔdɔɔ-ɔ.

10-11 M bɛe taa feyɛ mɔnɛ Kristoo awuye du
nɛe feyɛ Wuribware lɔŋ-ɔ. Wuribware a sa mɔ
kanyiasen̄ feyɛ ŋ kii ɔpwɛɛpo bresɛ, nɛ mɔ a ba
kanyiasen̄ amo bo da Wuribware lɔŋ talii. Nɛ ɔkɔ
mɔ a bo pwɛɛ bo gya talii-o si, Yeesuu Kristoo ɛ gyɛ
talii-o. ɔkɔ moŋ de kpa feyɛ o pwɛɛ Wuribware a
lɔŋ-ɔ bo gya talii banbaŋ se. Amaa ɔkemaa sa se
aneŋ nɛ o sunj a o sa Wuribware-ɔ, feyɛ aneŋ dɛɛ
nɛ sɛsɛ sa se ba atɔ nɛ a maa kywɛɛ-ɔ bo pwɛɛ lɔŋ
bo yera talii-o si.

12 Aneŋ a atɔ mɔ nɛ a maa kywɛɛ-ɔ gyɛ atanne
pipee bɛɛɛ afufuri bɛɛɛ abu yawo leŋse. Amaa ayii
na tenpereŋ na ketaapa ɛ taare a a kywɛɛ.

13 Saŋ kɔ ɛ ba a o bo ba nɛ anɛ pɛɛɛ i ŋu
atetɔmoŋta nɛ asɛsɛ a bo pwɛɛ-ɔ. Saŋ amo ɛ gyɛ
kake nsi nɛ Kristoo i kinŋji a o ba-ɔ. Kake nsi amo o
ba dɛɛkpa nɛe o bo kyo nyiŋkpase kɛmaa kusuŋ-no
kee.

14 Kɛtɔ nɛ nyiŋkpase a pwɛɛ-ɔ ɛ saŋ kɛ gya talii-o
si, na kɛ moŋ kywɛɛ, amo feraa o nya mò kakɔka.

15 Amaa nɛ dɛɛkpa-ɔ ya kywɛɛ kɛtɔ nɛ oɔ pwɛɛ-ɔ,
amo feraa oo sunj kwaa nɛe. Amaa mò fɔŋfɔŋ
feraa, Wuribware i lee mò. O du nɛe feyɛ ɔnyare
nɛ mò lɔŋ pɛɛɛ a kywɛɛ, nɛ oɔ sere lɛe lɔŋ-ɔ-rɔ o kpa
mò kuŋu ŋkpa-ɔ.

16 Mon' sa a m bɛe taa feyɛ mɔnɛ Kristoo
awuye pɛɛɛ du nɛe feyɛ Wuribware sunkpa nɛ mò
kufwiin̄ timaa-o te-ro-o.

17 Amoŋ se-ɔ, ɔkemaa nɛ o kpa feyɛ o nyera
Wuribware sunkpa-ɔ, Wuribware ɛ nyera mò. A
lɛe feyɛ Wuribware sunkpa-ɔ moŋ de iyisi. M

bee mo e towe feyε mone du neε feyε Wuribwareε
sunkpa-o.

18 Amose se-o, mone ma sa a oko penna mò eyee.
Oko e bo mone-ro ne o fa feyε o nyi asen kayε
mo-ro, amo feraa, sese-o yuri eyee, na o kii feyε
kayaagyi-o, na o nya kii onyiasenpo kasentin si.

19 A lee feyε keto ne kayε mo-ro asese ye ke gye
kanyiasen-o, Wuribwareε feraa maa teeε kemoε
kanyiasen-.

Feyε anen ne baa kyoreeε waa abwaresen
wore-o-ro,

“Ne o kra boko ne bo ye bamo akato a ten-o mò
kateero.”*

20 Baa bee kyoreeε waa abwaresen wore-o-ro feyε,

“Wuribwareε nyi anyiasenpo mfεerε,
ne o nyi feyε m maa waa kotoko.”*

21 Emene se ne mone e kaapo mone eyee sese
dimaadi si? A lee feyε keto kemaal gye mone lee
nee.

22 Mo, Paol, na Apolos, na Peetroo, ane peee i
kperi mone se nee ane e waa Wuribwareε kusung.
Amose-o kayε mopeee bo-ro bo sa mone neee. Hareeε
mone te beee mone i wu ooo, haree mbeymom beee
kamee-ro ooo, keto kemaal ne ki te-o te bo sa mone.

23 Keto se ne a du anen-o e gye feyε Kristoo e bo
mone, ne Wuribwareε mo e bo Kristoo.

---

* **3:19** Yobu 5.13.   * **3:20** Kiliŋ 94.11.

4

*Anęj ne Kristoo si Wuribware ayaa-rɔ ayerepo a
kii feyε bɔ moŋ nyi aseŋ-ɔ*

¹ Amosé se-ɔ, anę Kristoo akɔɔręgyipo pεee a bɔ Kristoo kaase-ɔ se-ɔ, mo e kpa a moŋ' fa mo, Pɔɔl, na Apolos mfεεre feyε anę e gye Kristoo ayaafɔrε ne Wuribware a lee mò akweerɔtɔ bɔ kaapo-ɔ.

² Ketɔ nę kɔ kyo, nę ki tii si-o e gye feyε anę a ayaafɔrε-ɔ kaapo feyε Wuribware e taare a o kɔɔre bamo gyi.

³ Amaa m feraa, kanɔ nkemaa ne moŋe bεee bokɔ e tɔwε mo kuŋu si aseŋ-ɔ a moŋ tiri mo bweetɔ. Kasenjtiŋ si ma gyi mo fɔŋfɔŋ aseŋ.

⁴ Moŋ nyi kɛtɔ nę ba taare a bɔ porɔ mo kɛmo se-ɔ. Amaa amo-ɔ maa kaapo neq feyε kasenjtiŋ ne mo a tɔwε-ɔ, a lęe feyε ɔkɔ nę o gyi mo aseŋ-ɔ e gye anę nyarŋpe Kristoo.

⁵ Amosé se-ɔ, moŋe ma gyi anę bεee ɔkɔ aseŋ bu mò kɛpɔ, na kake nę Wuribware i gyi ɔkemaa aseŋ-ɔ moŋ tεe fo. Kake nsinj amo e gye saŋ nę anę nyarŋpe i kinŋji a o bɔ ba-ɔ. Mò e gye nę o lee kɛtɔ nę kɔ kweerɔ kibugyili-ro-o kawu a o bɔ kaapo. Mò e gye nę o lee aseŋe mfεεre kawu. Nę ɔkɔ nę mò ya waa atɔ, Wuribware e gye nę o kyɔrɔ mò.

⁶ Mbeyəmɔ, mo kosobee-anə, mo aa Apolos kenyare ne mo a bɔ tɔwε aseŋ bɔ kaapo moŋe, na moŋ' nya ḥu feyε moŋe ma waa kɛtɔ nę baa kyɔree waa abwareseŋ wɔrε-ɔ-rɔ-ɔ kyɔŋ se. Mfaanee ne moŋe ɔkɔ maa kaapo mò eyee mò kosobee kɔ se, na o bu ɔkɔ mə tosoo.

⁷ Ne ntetɔ gbaa e gye nę a sa nę moŋe bokɔ yε moŋe kyo bokɔ? N gye Wuribware ase ne moŋe

a nya ketɔ kemaa ne monɛ de-o lee aaa? Ḍɔŋ. Mò ase ne monɛ a nya ketɔ kemaa ne monɛ de-o. Ne emene se ne monɛ e kaapo monɛ eyee?

8 O, mo a ሥu feye mo aa Apolos asen mon tiri monɛ. Ne ane e bo-rɔ ooo, ane mon bo-rɔ ooo, monɛ de ketɔ kemaa ne monɛ e kpa-ɔ. Monɛ a kyɔ kii atɔ awuye, monɛ a kii awure Wuribwareɛ a kuwure-o-ro, amaa ane mon tii monɛ se. Amo-ɔ dεe a gye kasentin nee, weetee mo e kpa, na ane aa monɛ nya tii abεe segyi kuwure.

9 A du nee feye monɛ a kii agyεŋkρεερɔ, ne Wuribwareɛ a sa ne ane ne ane gye mon ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a sii kamεε-ɔ, feye aneŋ ne Roma awuye de isoori ngyanŋe ko, ne bamo ne ba lwee boŋ-nɔ a bo soori isoori-o-ro, bamo ne ba sa ne ba kɔ abεe a bo moo-ɔ a sii kamεε-ɔ. Ne a du feye kayε-ɔ asεse pεee na Wuribwareɛ a mbɔɔ ne boŋ bosɔɔ-ɔ te soorikpa mfεŋ ba dεerε ane, na boŋ ሥu aneŋ ne ane e waa-ɔ.

10 A bεe a du nee feye monɛ ye aneŋ ne ane e tɔwε Kristoo kuju si asen timaa-o, a kaapo nee feye ane mon nyi asen, amaa monɛ feraa monɛ nyi asen, ne monɛ nyi ketɔ kemaa ne ke gye Kristoo atɔ-ɔ wee! Ane a poo, amaa monɛ feraa monɛ boŋ wee! Asεse maa bu ane, amaa monɛ feraa ba bu monɛ wee!

11 Boŋ fo ndɔɔ a kake mo, ane i wu akɔŋ na burufo nee. Aprakεe ne ane i buŋ. Asεse e da ane. Ane mon de ane fɔŋfɔŋ elɔŋ.

12 Ane fɔŋfɔŋ asareεe ne ane de ane i sun ane e kpa atanne ane i gyi. Asεse ya saareε ane, amo ane e koreŋ Wuribwareɛ feye o yure bamo. Bamo e waa ane aworeɛo, amo ane e waa kanyite.

13 Asesε ya sa seŋsa bø kye anε, amo anε e baa anε eyee kaasε anε i lee kanø. Anε a kii akpafεε asesε ase bø fo ndø a kake-o.

14 Moŋ kyoree atø mø bø waa mone ipeere nee. Amaa mo a waa nee a m bø yii mone se feyε mo gyi-ana ne mo e kpa bamø aseñ bweetø-o.

15 N nyi damenajse feyε akaapopo bø mone-rø, na bø nyi aseñ bweetø. Amaa haree mone i de akaapopo nkpeñ nkpeñ ne ba kaapo mone Kristoo aseñ-o gbaa, mone moŋ de ase bweetø. Kasenjtiŋ si mo ya kii mone se Kristoo kokowebεε-rø nsaj ne mo a bø tøwø abwareṣen gywii mone-o.

16 Amose se-o, mo e kore mone nee feyε mon' kase mo kakyena-o-rø.

17 Amose se-o, mo i suŋ Timotii mo e kyoŋwe mone. A du nee feyε mo a gyε mo gyi ne mo e kpa mo aseñ-o Kristoo kowebεε-rø-o, ne mo e kore mo i gyi. Mo e gyε ne o nyinji mone se aseñ ne n te Kristoo kakyena-rø-o. Mo kakyena amo na kamø ne mo e kaapo asoree asoree-rø toŋ kemaa-o gyε kakonkø nee.

18 Mone boko e fa feyε ma lee kiŋji a m ba mone ase-o se-o. Amose-o mone a waa akatlenj.

19 Amaa anε nyanjε ya sure si, a maa kyee mo e ba mone ase. Mfεn-jø ne mo i nju akatlenj awuye mo feyε bamø asuŋ waasε kyø bamø aseñkparegyi aaa.

20 Mone e kpa a mon' kaapo feyε mone tii Wuribware a kuwure-o si, n gyε seŋsa kesa wore e gyε ne a kaapo amo, amo mone de Wuribware keyaalen mone kakyena-rø.

21 Amose se-o, kemø ne mone e kpa? N taa kokyokywεε ba bø da mone bεεε n kpa mone aseñ

na ካ yuri eyee ba mone asē aaa?

5

Mon' gya eboye owaapo ko lee mone asoree-o-ro

¹ Mbeyəmə aseñ ko bee a bo-ro. Mo a nu feyə mone asoree agyi-o-ro əko a waa abuseňtə ko ne bamō ne bo maa suŋ Wuribware-o gbaa maa waa aneñ a ato-o. Kətə ne mo e kaapo-o e gye feyə oo kpa mō seka.

² Amo e gye aneñ feraa, emenə ne mone e waa a mon' kaapo mone eyee? Kətə ne mon' waa-o e gye feyə mon' sa a ipeere nya mone, na mon' su. Mon' gya aneñ a sesə ne oo waa aneñ a ato-o lee mone asoree-o-ro.

³⁻⁵ Haree mo fənfəñ a moñ bo mone ase-o gbaa ooo, mone aseñ bo mo kakponə-ro feε. N deε m bo mone ase neε, weetee ane nyanþe Yeesuu kenyare-o-ro mo a kyə bu mō ne oo waa aneñ a ato-o kepə. Mon' gyanjə, na mon' taa feyə m bo mone ase. Mone ya gyanjə, mon' ba ane nyanþe Yeesuu Kristoo keyaaleñ ne mone de-o bo təwə feyə mone e ba aneñ a ənyare-o a mon' bo waa Əbənsam kesaree-o-ro. Mfəñ-o ne o gyi aworefəo, na kake nsi ne ane nyanþe i kinjəi a o ba-o, na o nya morowə mō kra.

⁶ Atə mo a gye aneñ-o se-o, a moñ bware feyə mon' kaapo mone eyee. Abresə ya təwə feyə, "Yisi kafonfwee e gye ne o sa a bodobodoo pεεε tiŋ."

⁷ Kaase e kaapo feyə əko eboye e taare a i tii si, na ካ kee aseñ bweetə waa eboye. Amo se-o, mon' gya eboye owaapo ne o bo mone-ro-o lee mone-ro, na mon' bee nya kyəna, na boye ko ma sa a mone pεεε waa iyisi. A du neε feyə saŋ ne Yudaa awuye

i gyi Wuribware-a-kya-ané-yowé a ateese-o,* ba gye nkpee lee yiisi péeē nē o bo bamō eləŋ-nə-o bo twéē. Na bo bo məa kasannegyii-o wō. Kristoo du nē føyé kasannegyii amo, nē oo yowé mō eyee sa ané, nē baa məa mō.

8 Amosé se-o, aneŋ dēē nē Yudaa awuye i lee yiisi a bo leē bamō eləŋ-nə-o, nē ba wō Bodobodoo-ne-yiisi-moŋ-te-ro-o, aneŋ dēē nē ané lee kikisi na ebɔyé nē e ya sanj e bo ané nkpona-rō leē haree dedaa-o bo twéē, na ané waa itimaa, na ané gyi kaseṇtiŋ.

9 Wore ko nē mo a kyə kyɔrəeē bo kyonwé monē-o-rō, mo a tōwé nē føyé monē aa bamō nē bo de kakyekpa bēē kanyarekpa bēē kipurima-o ma nare.

10 Mo a tōwé aneŋ-o, n gyé kaye mō-rō asēsē nē bo de kakyekpa bēē kanyarekpa-o, bēē ba puri-o, bēē bamō nē bamō akatō a pee atanne se-o, bēē bamō nē bo de apoo-o, bēē ba sunj ikisi-o nē n de. Føyé aneŋ a asēsē-o nē n dēē n de nē-o, amo feraa a tiri føyé mon' lēē kaye mō-rō.

11 Ketō nē mo e kpa a n tōwé-o e gyé føyé monē aa mō nē o tee mō eyee føyé Kristoonyi-o, nē o de kakyekpa-o, bēē o puri-o, bēē mō akatō a pee atanne se-o, bēē o saare asēsē-o, bēē o gyé stabwēepo-o, bēē apoo wuye-o bēē o sunj ikisi-o, ma kanj nare. Monē aa aneŋ a sēsē-o ma kanj kyena gyi gyare koŋko-rō gbaa.

12 Amaa asēsē nē bo moŋ tii asoree-o se-o feraa, a moŋ gyé ané asoree awuye kusunj nē føyé ané gyi bamō aseŋ. Amaa bamō nē bo bo asoree-o-rō-o

* **5:7** Kéléé Igyipiti 12.1-20.

feraa, a gyē mōnē kusun̄ kyεεkyεε fεyε mōn' gyi bamō aseñ.

¹³ Wuribware e gye ne o gyi bamō ne bo mōn̄ tii asoreē awuye-o si-o aseñ. Amōsē sē-ɔ, fεyε anēn̄ ne baa kyorεε waa abwareseñ wōrē-ɔ-rō-ɔ,

"Mōn' lee anēn̄ a sēsē-ɔ lēe mōnē-rō,
na bōyē-ɔ tēn̄ tēbō mōnē mbōn̄tō-rō."*

6

Kristoo awuye ma kaj taa abεε yō seŋgyikpa

¹ Aseñ kō bēe a bo-rō. Amō e gye fεyε mōnē-rō ōkō na mō bēekō Kristoonyi ya nya aseñ, amō mōnē e taa aseñ-ɔ a mōn' yaa ḥseŋgyipo ne ḥ maa suñ Wuribware-ɔ ase, na o gyi aseñ-ɔ sa mōnē. Amō ipeere mōn̄ de mōnē fεyε mōnē a waa anēn̄ aaa? Emēnē sē ne mōnē maa sa a mōnē asoreē awuye bōkō deere aseñ-ɔ-rō?

² Mōnē mōn̄ nyi fεyε sañ kō e ba a ḥ bo ba, na Wuribware sa mōnē ne mōnē gye mō asēsē-ɔ kpa fεyε mōn' bo gyi kayē mō-rō asēsē aseñ aaa? Anēn̄ sē-ɔ, amō mōnē fōn̄fōn̄ maa taare a mōn' gyi nseŋgyii ne m bo mōnē mbōn̄tō-rō-ɔ ɔɔ?

³ Mōnē mōn̄ nyi fεyε anē Kristoo awuye i gyi Wuribware mbōa aseñ aaa? Sañbōtō aseñ ne a bo anē kakyena-rō sweere mō sē-ɔ ne anē maa taare a anē gyi aaa?

⁴ Mōnē ya nya anēn̄ a nseŋgyi amo, emēnē sē ne mōnē de mōnē e tweē̄ bamō ne bo mōn̄ tii asoreē sē-ɔ akatō-rō?

---

* **5:13** Mb̄raa kēbēesa 22.22 (LXX).

5 Ipeeere mōn̄ de mōn̄ aaa? Mōn̄ mōn̄ de onyi-asenjō kōnjō mōn̄-rō nē o taare a o lōnjō nseŋyī nē m bō mō bēekō-anā Kristoo awuye mbōntō-rō-o ccō?

6 Nē mōn̄ e sa nē Kristoonyi e taa mō kōsobee Kristoonyi o yaa seŋyikpa, bamō nē bō mōn̄ gye Kristoo awuye-o ase feyē bō gyi bamō aseñ! Abaa!

7 Mōn̄! sa a m bise mōn̄ feyē mōn̄ a tēe mōn̄ de abee mōn̄ naa seŋyikpa-o, a maa kaapo nee feyē ḥbōnsam a kō gyi mōn̄ se aaa? Fō kōsobee Kristoonyi ya waa fō bōye, bēee oo ywii fō atō, fō ya nyite mō, a bō feyē fō a yaa mō seŋyikpa.

8 A mōn̄ bware feyē mōn̄ a waa bōkō bōye. A mōn̄ bware feyē mōn̄ Kristoo awuye wōrē wōrē gbaa a waa abee bōye, na mōn̄ i ywii abee atō.

9-10 Mōne mōn̄ nyi feyē abōyēwaapo maa taare a bō tii Wuribware a kuwure-o si aaa? Mōn̄ ma kan̄ sa a əko pēnnā mōn̄ aseñ mō se. Aseñ suyo nē bō maa taare a bō tii Wuribware a kuwure-o si-o e gye bamō nē ba suŋ ikisi-o na bamō nē ba waa kanyarekpā na kakyeekpa-o, na bamō nē ba puri-o, na ənyare na mō kōsobee ənyare nē ba di feyē əkyēe na ənyare-o, na bamō nē ba ywii-o, na bamō nē bō de nyasēpee-o, na bamō nē bō gye atabweepo-o, na bamō nē ba saare aseñ-o, na apoo wuye-o.

11 Nsañ-o aneñ dēe nē mōn̄ bōkō dēe mōn̄ du. Amaa ane nyānpe Yeesuu Kristoo kenyare-rō, Wuribware a kufwiijē-o a kpēe mōn̄ əbōye bō tweē, nē o taa mōn̄ bō sa Wuribware, nē oo lee mōn̄ leē mpōrō-rō.

Mōn̄ nyōwōrē du nēe feyē Wuribware suŋkpa-o

12 Mone boko e tawé feye, “Ané de kpa feye ané waa kétó këmaa né ané e kpa-.”

To, amaa feraa n gyé kétó këmaa né mone de kpa feye mon' waa- e gyé né ke e kya mone-ró bëee mone bëekó-ana-ró. N ye eee, fo i de kpa feye fo waa kótóko, né kemo i de fo sé keyaaleñ, amo feraa yowé kemo kowaa.

13 Mone dëe mone e tawé feye, “Ateese bo-ró bo sa kame née, né kame mo bo-ró bo sa ateese.” To, amaa saj kó e ba a o bo ba, né Wuribware e nyéra ateese-o na kame-o mpepeyó. Kébegya kó mo sé bee, kayowáre- o moj te bo sa kakyéekpa na kanyarekpa na kipurima née, amaa mon' sa a ané taa ané nyowáre bo suj ané nyajpé, na mó- o mó deeré ané nyowáre sé bo teere.

14 Wuribware a ba mó keyaaleñ bo kyiñji ané nyajpé lëe lowi-ro. Anéj sé- o, anéj dëe né o kyiñji ané a o lëe lowi-ro.

15 Mbeyomo, mone nyi feye mone gyé Kristoo kokowébëe-ró asëse née. A du née feye mone nyowáre a kii Kristoo kayowáre- o këbegya dëe- o. Anéj sé- o, amo a bware feye m ba mo kayowáre né ka gyé Kristoo a kayowáre a këbegya- o dëe- o bo di opurimakyéé ase aaa? Daabii daa! A ma ba anéj daa!

16 Mone moj nyi feye oko né mó aa opurimakyéé ya di, amo mó aa mó nyowáre a kii kókóñkó né eee? Anéj né baa kyoréé waa abwareßen wóre- o- ró- o feye,

“Onyaré e waareé ɔkyéé,
na mó aa mó ka a waa kanó kyéna kii

kokonjko.”*

17 Amaa əko nē o tii Kristoo si-o, Kristoo na sēsē amo e borō Wuribware a kufwiijē-o si na bo bo waa kanō konjko.

18 Amosē se-o, mōnē ma waa kakyeekpa na kanyarekpa na kipurima. Ebøyē nē e konj i tii si nē sēsē e waa-ɔ maa waa kayowore-ɔ iyisi. Amaa mō nē ɔ waa kakyeekpa na kanyarekpa-ɔ e sa nē mō fōnfōn kayowore e waa iyisi Wuribware ase.

19 Mōnē moŋ nyi feyē mōnē nyowore du nēe feyē Wuribware sunjkpa nē Wuribware a kufwiijē timaa-o te-ro-o ooo? O te mōnē nkpono-rō a lēe feyē Wuribware ase nē mōnē a nya mō lee. Kasenjtiŋ si, n gyē mōnē e bo mōnē nyowore, amaa Wuribware e bo.

20 A lēe feyē oo sōo mōnē yawo lejse. Anēj se-o, mōn' ba mōnē nyowore bo waa anēj nē asesē e nya a bo lju anēj nē mōnē te-o, na bo kyorō Wuribware.

7

Awaareyē aseŋ

1 Mbeyōmō mo e kpa a n lee sejbise nē mōnē a bise mo mōnē wōrē-ɔ-rō-ɔ kanō. Kemo ne ke gye nkpree-ɔ bo lēe awaareyē aseŋ se. Mo e fa feyē onyarē e moŋ waaree, oo waa atō.

2 Amaa a bware feyē onyarē kemaa nya mō ka, na əkyee kemaa mo nya mō kuri, na bo ma kyo mōnē-rō kee a mōn' waa kakyeekpa na kanyarekpa na kipurima.

* **6:16** Keleekaase 2.24.

3 Ḷonyare ma kine feyε mò aa mò ka maa di, aneŋ dεε nε mò ka mò ma kine feyε mò aa mò kuri maa di.

4 Ḷonyare kayowore mοŋ gye mò fɔŋfɔŋ lee nee, mò ka e bo kamo. Aneŋ dεε nε əkyee kayowore mon gye mò fɔŋfɔŋ lee, mò kuri e bo kamo.

5 Amosé se-ɔ mone ma kan kine kidi kekyee na kenyare kpa mɔ se, amo mone a kyɔ gye nkpeε waa kanɔ sure si feyε mone ma di, na mɔn' nya nya saŋ kafwee a mɔn' bo tii mone kebwarekore se feraa. Amo kamεε-rɔ na mone aa mone ka-ana bee di. Mone ya kyee kebee ya di mone ka-ana ase, Obənsam e kyɔ mone-rɔ a mɔn' nya waa bɔyε, a lee feyε mone maa taare a mɔn' kra mone eyee.

6 Aneŋ a atɔ mɔ nε mo e tɔwε mo i gywii mone-ɔ moŋ gye mbraa nε ŋ ya lee Wuribware ase-ɔ, amaa a gye atɔ kɔ nε mo e sa mone kpa feyε, amo e pre mone, mɔn' waa.

7 Kasenjtiŋ si, weetee mo e kpa feyε aseɛɛ pεɛɛ kyεna bo yɔ na bo moŋ waaree, feyε aneŋ nε mo-ɔ moŋ waaree pεɛɛ-ɔ. Amaa a maa taare a baare sa ɔkemaa. Wuribware a sa ane ɔkemaa na ketɔ nε o nyi ewaa bwεetɔ, nε kɔ kwεe mò bεekɔ lee-ro-o.

8 Amosé se-ɔ, ŋ yε bamɔ nε bo moŋ waaree-ɔ na akyee nε bo gye akpenleye-ɔ a bware feyε bo ma lee waaree.

9 Amaa bamɔ e ma taare a bo kra bamɔ eyee, amo feraa bo waaree. Mone ya waaree, a bware a kyɔŋ feyε mone a te, na mone moŋ waaree, na mone saŋ mone gywii feyε mɔn' waaree.

10 Awaareepo-ɔ mɔ, n de mbraa kɔ a m bo sa mone, n gye mo ase nε ŋ ya lee, amaa ane nyanpε Kristoo ase nε ŋ ya lee. Mbraa-ɔ e gye feyε əkyee

ma kine mò kuri.

11 Amaa mò ya kaŋ kine mò kuri, o ma kaŋ kpa anyare, amaa o sa a mò aa mò kuri a bęe ləŋŋə bamə mboŋtə-ro. Anęŋ dęe nę ɔnyare mə ma kine mò ka.

12 Mo-o, n de aseŋ a n təwə gywii awaareeepo-o, a moŋ gye mbraa nę ŋ ya lęe anę nyarŋę ase-o nęe. Amo e gye feyε, ɔnyare ya kii Kristoonyi, nę mò ka moŋ təe kii Kristoonyi, nę ɔkyee-o ya sure si feyε mò aa mò kyęna a bə bə yə, o ma kaŋ kine ɔkyee-o.

13 Anęŋ dęe nę ɔkyee ya kii Kristoonyi nę mò kuri moŋ təe kii Kristoonyi, nę mò ya sure si feyε mò aa mò kyęna a bə bə yə, amo fəraa o ma kaŋ kine mò kuri-o.

14 Ketə se nę amo-o gye anęŋ-o e gye feyε Kristoonyi ɔkyee-o a sa nę mò kuri nę o moŋ gye Kristoonyi-o moŋ lęe o de iyisi Wuribware ase. Anęŋ dęe nę Kristoonyi ɔnyare-o a sa nę mò ka nę o moŋ gye Kristoonyi-o mə moŋ lęe o de iyisi Wuribware ase. N gye anęŋ, bamə gyi-ana de iyisi. Amaa amo-o se-o, bamə gyi-ana moŋ de iyisi Wuribware ase.

15 Amaa feyε ɔnyare-o bęeε ɔkyee-o nę o moŋ gye Kristoonyi-o, nę mò e kpa a o yə, o sa a o nare. Anęŋ a aseŋ mə ne mo e təwə mbęyəmə-o maa ŋure ɔkə nę oo sii o te mò wore-o nęe. A lęe feyε Wuribware a təe anę nęe feyε anę bə kyęna kayeeyuri-ro.

16 Fə, ɔkyee, fo aa fo kuri e saŋ mone te abęe ase, fo e taare a fo təwə feyε o kperi fo se a o kii Kristoonyi aaa? Bęeε fo, ɔnyare, fo aa fo ka e moŋ brawę abęe se, fo e taare a fo kaapo feyε o kperi fo se a o kii Kristoonyi aaa?

Mon' kyena aneŋ ne mone dεε mone te, ne Wuribware a tee mone feyε mon' bo gya mò se-ɔ

¹⁷ Amose se-ɔ, η ye sese kyena aneŋ ne Wuribware a sa mò feyε o kyena-ɔ. O kyena feyε aneŋ ne o kyɔ o te, ne Wuribware a tee mò feyε o bo gya mò se-ɔ. Mbraa mɔ ne mo e kaapo asaree-ɔ peee.

¹⁸ Okemaa ne baa teŋ mò kotweetu pwεε ne Wuribware a dεε tee mò-ɔ ma len eyee feyε o buŋ mò kotweetu alɔpane-ɔ se. Okemaa mɔ ne bo mon teŋ mò kotweetu pwεε ne Wuribware a dεε tee mò-ɔ bee o ma buwi kpa feyε bo teŋ mò kotweetu.

¹⁹ Haree ba teŋ fo kotweetu beee bo mon teŋ ooo, a mon gyε atɔ ne a tiri-o. Ketɔ ne ki tiri-o e gyε feyε fo gya Wuribware a mbraa-ɔ se.

²⁰ M bee mo e tɔwe aneŋ ne mo a tɔwe-ɔ dεε feyε okemaa kyena aneŋ ne o dεε o te, ne Wuribware a tee mò-ɔ.

²¹ Fo e dεε fo gyε kεnya nsan amo, fo ma sa a aneŋ a atɔ-ɔ tɔrraa fo. Amaa fo e nya kpa feyε fo e kɔɔre fo eyee, fo waa aneŋ.

²² Oko ne o dεε o gyε sese kenya-ɔ san ne oo bo kii Kristoonyi-o, a du nee feyε mò a bo kii ane nyaŋpe Kristoo ogyi-o, a lee feyε oo nya mò eyee lee ebɔye-ɔ. Anen dεε ne mò ne o gyε kaye mo-ɔ ogyi-o san ne oo bo kii Kristoonyi-o ma lee tɔwe feyε o gyε ogyi, a lee feyε ane nyaŋpe a tee mò feyε o bo kii mò kenya.

²³ A lee feyε Kristoo a soɔ mone peee yawo lenlense, ne mone a kii mò anya. Amose-ɔ mone ma lee kii sese dimaadi anya.

²⁴ Amose se-ɔ, mo kosobεε-ana, mon' sa a okemaa kyena aneŋ ne o kyɔ o dεε o te, ne Wuribware a tee mò-ɔ.

Awaareyε aseŋ nkyase

²⁵ Mbeyɔmɔ mɔ i lee mɔnε seŋbise bɔ lεe mbreyii si kanɔ. Moŋ de mbraa bɔ lεe anεŋ a aseŋ mɔ sε bɔ lεe anε nyaŋpε Kristoo ase, amaa mɔ e tɔwε amo sε aseŋ timaa a n gywii mɔnε. Mo a gyε ɔkɔ ne anε nyaŋpε a yure-o si-o, mɔnε e taare a mɔn' kɔɔrε mɔ gyi, ma pɛnna ɔkɔ.

²⁶ Mo e kɔɔrε mɔ i gyi feyε a bware sa sεsε feyε o kyεna anεŋ na o ma waaree, a lεe feyε mbeyɔmɔ anε i ḥu aseŋ bwεetɔ kayε mɔ-rɔ.

²⁷ Ḷnyare i de ka, o ma kaj kine mɔ, amaa Ḷnyare e moŋ tεe waaree, o ma lεe buwi kpa ka.

²⁸ Ḷnyare ya waaree, o moŋ waa bɔyε nee. Kabreyii mɔ ya waaree, o moŋ waa bɔyε. Amaa mɔ e kpa nee feyε aseŋ ne bamɔ ne ba waaree-o i ḥu-o, mɔnε ma ḥu amo.

²⁹ Mo kɔsobee-an, kεtɔ ne mɔ e kaapo-o e gyε feyε saŋ moŋ lεe o kyɔ na kayε gyε kεe. Lee mbeyɔmɔ bɔ yɔ, anyare waareepo kyεna feyε bamɔ a moŋ de aka-o.

³⁰ Sunle-an a kyεna feyε bamɔ akatɔ a gyi-o. Bamɔ ne bamɔ akatɔ a gyi-o kyεna feyε bamɔ kakyeña-rɔ a moŋ bɔ kɔne-o. Bamɔ ne baa soɔ atetɔmonjta-o kyεna feyε n gyε bamɔ e bɔ atetɔmonjta ne baa soɔ-o.

³¹ Bamɔ ne bɔ gyε ayawogyipo-o kyεna feyε bamɔ atetɔmonjta a moŋ tiri-o. Kεtɔ sε ne mo a tɔwε amo-o pεee-o e gyε feyε anεŋ ne kayε mɔ du mbeyɔmɔ-o ka kyoŋ ka yɔ nee.

³² Mo e kpa feyε mɔn' lee mɔnε eyεe lεe aseŋ-nɔ. Mbeyɔmɔ Ḷnyare ne o moŋ tεe waaree-o, anε nyaŋpε a asuŋ-o tiri mɔ, ne o lεŋ eyεe feyε o waa kεtɔ ne ki i gyi anε nyaŋpε akatɔ-o.

33 Amaa የንyaré nē ዘዴ waareē-ሱ de መሬ eyee በ biri κayę mō-rō atetōmōjta nē, nē ስlej eyee ዓ waa መሬ ka na መሬ akatō gyi.

34 Amoṣe sē-ሱ, ዓ kpa a ስ ba akatō anyō bo deērē pranțōwa-rō. ፎkyee nē ስ moṇ waareē-ሱ beεε kabre-gyii nē ስ moṇ waareē-ሱ, anē nyānpe asej tiri መሬ, nē ዘዴ taa መሬ kakpōnō pεεε na መሬ kayōwərē pεεε sa anē nyānpe. Amaa የkyee waareēpo feraa, κayę mō-rō atetōmōjta asej tiri መሬ, nē ስlej eyee ስ waa መሬ kuri na መሬ akatō gyi.

35 N gyę sa nē mo ፈ tōwę amo-ሱ na moṇe kakyēna-rō waa lej sa moṇe. Amaa mo ፈ kpa moṇe kedamenanjsé nē. Ketō nē mo ፈ kpa-ሱ pεεε ፈ gyę fęye moṇ' waa atō nē a bware-o, na moṇ' taa moṇe እkponō pεεε bo suj anē nyānpe.

36 Fęye የnyare nē baa kere የkyee sa መሬ-ሱ feraa, መሬ ፈ ma taare a ስ kra መሬ eyee, nē የkyee-ሱ ፈ kpa a ስ daṇ kyōn awaareyę sē feraa, amo feraa, የnyare-ሱ waareē የkyee-ሱ. Amo-ሱ moṇ gyę bøyę.

37 Nkee feraa bamo ya kere የkyee sa የnyare, nē የnyare-ሱ ya waa መሬ mfęerę fęye ስ maa waareē የkyee-ሱ, እko ፈ ma yere መሬ fęye ስ taa የkyee-ሱ, nē መሬ ፈ taare a ስ kra መሬ eyee, nē መሬ ya tōwę fęye ስ maa waareē, amo feraa ስ waa atō.

38 Amoṣe sē-ሱ, እkemaa nē ዘዴ waareē-ሱ a waa atō. Amaa እko nē ስ moṇ waareē-ሱ a waa atō kyōn እko nē ዘዴ waareē-ሱ.

39 Mbeyəmo የkyee nē ዘዴ waareē-ሱ moṇ bo መሬ eyee na መሬ kuri sanj o te. Amaa መሬ kuri ya wu feraa, o de kpa fęye ስ bęe waareē እko nē ስ kpa-ሱ. Amaa a tiri fęye Kristoonyi nē ስ waareē.

40 Amaa mo ፈ kəorę a n gyi fęye መሬ ya kyēna na ስ moṇ lee waareē pεεε, nē መሬ akatō i gyi bwęetō.

Aneŋ ne m feraa mo e fa-ɔ née. Ne ŋ nyi feyε Wuribware a kufwiiŋe-o e gye ne oo sa mo aneŋ a mfεεre-ɔ.

8

Bø lee ateese bεεε mbø ne ba mao ba sa ikisi-o

¹ Mbeyømø mo i lee mone seŋbise ne mone a bise bo lee ateese bεεε mbø ne ba mao ba sa ikisi-o kanɔ. Mone e tøwø feyε mone nyi aseŋ, ne mone pεεε nyi feyε kisi moŋ gye seye. Mbeyømø, fo i de kanyiasen wore, a moŋ kyø, a lee feyε kanyiasen e sa ne sese e kaapo mò eyee. Amaa fo e kpa fo bεεkø Kristoonyi aseŋ feraa, fo e kya mò-rø na o waa leŋ mò kɔkɔɔregyi-ro.

² Amose se-ɔ, øko e fa feyε o nyikøtøkø, amo feraa ketø ne o nyi-o wore moŋ kyø.

³ Amaa sese e kpa Wuribware aseŋ, Wuribware e taa mò feyε o gye mò sese née.

⁴ To, bo lee mbø ne ba mao ba sa ikisi-o aseŋ. Ane pεεε nyi feyε ketø ne ba tee feyε ikisi-o moŋ de keyaaleŋ kaye mao-rø, a lee feyε bo moŋ kee, ne ane nyi feyε Wuribware feraa o gye økonjø kpeŋ née.

⁵ A gye kasentin feyε atø bwøetø bo-rø ne aseše e tee feyε ikisi, ne ba tee aneŋ a atø-ɔ feyε bamø nyantø, ne ba suŋ emø feyε emø a gye Wuribware fɔŋfɔŋ-ɔ. Aneŋ a ikisi mao, bo yε amo øko bo sweere mao se, ne akø mao bo soso.

⁶ Amaa ane Kristoo awuye feraa, ane ase, ane se Wuribware gye økonjø kpeŋ née, mò wore ne ane i suŋ, ane maa suŋ ikisi. Wuribware e gye ne oo twøe këto kemaa, ne ane bo-rø sa mò. Ne ane de nyantø konjø, mò e gye Yeesuu Kristoo. Mò se

ne Wuribware a bɔrɔ bo tweɛ kɛtɔ kɛmaa, ne anɛ ɲkpɑ a lɛe mɔ ase.

⁷ Amaa n gye ɔkɛmaa e gye ne o nyi amo-o pɛɛɛ. Asɛɛɛ kɔ a sunj ikisi gyi, ne mbɛyɔmɔ dɛɛ ne baa yɔwɛ emɔ kusunj. Anɛŋ a asɛɛɛ-ɔ ya gyi ikisi si ateese, bo saŋ ba fa amo mfɛɛɛre neɛ feyɛ ikisi si ateese neɛ. Amoɛ se-ɔ, amo bamɔ iduŋ e tɛnɛɛ bamɔ, na bamɔ ɲkpɔnɔ-rɔ waa iyisi.

⁸ Mbɛmbeyɔmɔ Wuribware moŋ tɔwɛ feyɛ anɛ gyi ateese kɔ na a nya gyi mɔ akato. Anɛ e moŋ gyi, anɛ seyɛ moŋ fo, ne anɛ ya gyi mo neɛ aaa, anɛ maa nya seyɛ Wuribware akato-rɔ.

⁹ Amaa kɛtɔ ne mo e tɔwɛ-ɔ e gye feyɛ, hareɛ gbaa mɔnɛ ya tɔwɛ feyɛ mɔnɛ de kpa feyɛ moŋ' gyi ikisi si ateese a lɛe feyɛ ikisi moŋ gyɛ seyɛ, moŋ' deɛɛre neɛnɛɛ, a lɛe feyɛ mɔnɛ ya gyi, a taare a sa a ɔkɔ ne mɔ kɔkɔɔregyi moŋ kyɔ-ɔ gyi, na ɔ lɛe ɔ waa ɛbɔyɛ.

¹⁰ Feɛɛɛ ɔkɔ ne mɔ mfɛɛɛre maa krɛɛ ikyurowi-o ya ɲu feyɛ fo ne fo yɛ fo de kanyiasɛŋ-ɔ te kisi asɛ fo i gyi ateese, amo fo moŋ nyi feyɛ a waa mɔ wɔrɛ a o tii fo se a moŋ' deɛ gyi ikisi si ateese aaa?

¹¹ Mfaanɛɛ a kanyiasɛŋ mo ne fo yɛ fo de-o e sa a fo bɛɛkɔ ne mɔ kɔkɔɔrɛ Kristoo gyi-o moŋ bo lɛŋ-ɔ yɔwɛ mɔ kɔkɔɔrɛ Kristoo gyi bee ya sunj ikisi. Fo moŋ nyi feyɛ Kristoo a kperi fo aa mɔ pɛɛɛ se wu, ne bo lɛe anɛŋ ne fo e waa-ɔ se, fo e kpa feyɛ fo bɛɛkɔ lwee awɔrefɔɔ dɛɛkpa-rɔ aaa?

¹² Moŋ e waa anɛŋ, amo-o a kaapo neɛ feyɛ moŋ e waa moŋ bɛɛkɔ-ana Kristoo awuye ɛbɔyɛ neɛ. Ne moŋ bee moŋ e sa ne bamɔ ne bamɔ kɔkɔɔregyi moŋ kyɔ-ɔ a kɔkɔɔregyi-o tɛn se. Moŋ ya waa moŋ kɔsɔbɛɛ-ana ɛbɔyɛ anɛŋ-ɔ, kɛtɔ e

kaaponée feyε monē e waa Kristoo gbaa eboye nee.

¹³ Amose se-o, keto ne mo e towe-o e gye feyε keto ne mo i gyi-o e sa a mo beeko Kristoonyi waa eboye, amo feraaa, ma lee wo kiyee peeee. Mo ya waa amo-o, mo e sa a mo beeko Kristoonyi waa boye.

9

Kristoo ayaa-rɔ ayerepoɔ de kpa feyε bo koɔre ateese

¹⁻³ To, bo lee ateese aseŋ se bee. Monē-rɔ boko maa bu mo feyε n gye Yeesuu ayaa-rɔ ayerepo-oɔ oko, ne bo yε a moŋ bware feyε mo a nya ateese na nkyu bo lee aneŋ a kusun-o si-o. Mo i bise monē feyε moŋ de kpa feyε η waa keto kemaa aaa? A gye kayeba feyε n gye ane nyanpe Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepo-oɔ oko aaa? Daabii! Keto ne ke kaapo feyε n gye-o e gye feyε mo a ba mo fənfən akato anyo bo ηu mò. Ne keto ne ko ky-o-o e gye feyε mo fənfən a ba monē ase bo kaapo monē abwareseŋ, ne monē a koɔre amo gyi. Amose-o, haree boko e ma koɔre a bo gyi feyε n gye Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepo-oɔ oko, monē bweetɔ feraaa, monē e koɔre mo a mon' gyi, beeee? Amose se-o, oko ya gyiiri mo aseŋ mo ikii, aneŋ ne mo e beŋjaa mò.

⁴ Ne m bee mo e beŋjaa aneŋ a asese-o feyε ane ya waa ayaa-rɔ ayerepo a kusun amo, mo aa mo narebeepɔ Bar-Nabas de kpa feyε ane nya ateese na nkyu lee ane kusun amo ne ane i sun-o si.

⁵ Ne ane bee ane de kpa feyε ane okemaa waareeɛ skyee ne o gye Kristoonyi-o, na mò e yo kpa na mò aa mò ka yɔ, feyε aneŋ ne ane nyanpe Yeesuu a

ayaa-rə ayerepo nə baa saŋ-ɔ bokə na Yeesuu mὸ tire-anə na Peetroo e waa-ɔ.

6 Beεε mone e kaapo nee feyε mo aa Bar-Nabas wore feraa e gyε ne anε waa kusuj bo sɔɔ anε ateeese aaa?

7 N taa soogyaanyi aseŋ bo kaapo mone ε. Soogyaanyi e gyε ne o ka mὸ fɔŋfɔŋ ateeese koko aaa? Beεε n gyε anε dεe ne ɔdəəpo i gyi ateeese ne o nya a o lee mὸ ndɔɔ-rɔ-ɔ ako aaa? Beεε n gyε anε ne enaate ɔdeere sepo i nuu kenyapo ne o nya a o lee mὸ enaatε-ɔ ase-ɔ koko aaa?

8 Kaye-rə atɔ nə mo a tɔwε bo kaapo mone-ɔ nee. Amaa Wuribware a mbraa-ɔ gbaa a tɔwε anε dεe.

9 Feyε anε ne Wuribware a tɔwε gywii anε ɔdədaapo Mosis feyε o kaapo ane-ɔ, o yε,

“Fo i de naatε fo i kyikye yaabrraa se fo i lee
ayaabrraagyi-o,

fo ma kaŋ ŋure mὸ kanɔ se, na o ma nya amo
ako wo.”*

Amɔ enaate aseŋ dooo ne Wuribware e tɔwε-ɔ ɔɔ?

10 Mo a tɔwε amo-ɔ, n gyε anε ne o de aaa? Kasenjtin si anε dimaadi ne ɔɔ kyɔrεε amo-ɔ sa, feyε ɔko ne o banŋε iferi-o na ɔko mɔ ne o forɔwε abwaye-o pεε i suŋ ba kpa bamɔ ateeese lεe kɔdɔɔ amo-rə a bo gyi nee.

11 Anε asuŋ e gyε feyε anε dwii atɔdwii waa mone-rə, abwareseŋ kɔtɔwε-ɔ aseŋ ne n de-o. Feyε anε ne ɔdəəpo i gyi mὸ kɔdɔɔ-rə ateeese ne ɔɔ nya-ɔ ako-ɔ, anε ya kaapo mone abwareseŋ, ne anε ya

* **9:9** Mbrra kεbεesa 25.4.

kore ateese na ane gyi, amo-ɔ e kaapo nee feyε kεtɔ ne ane e kore-ɔ kyɔ bwεetɔ aaa?

12 Boκo i de kpa feyε bo kɔrε aneŋ a atɔ-ɔ lee mone ase, amo feraa, ane ne ane gye Yeesuu a ayaarɔ ayerepo-ɔ de kpa bwεetɔ ane kyoŋ bamɔ. Amaa ane moŋ gya amo se. Kεtɔ ne ane e kpa-ɔ e gyε feyε a bware sa ane feyε ane gyi awɔrefɔ, na kɔtɔkɔ ma nya taare kuŋ Kristoo kuŋ si aseŋ timaa-o kɔtɔwε, na a nya yɔ akatɔ-rɔ.

13 M beε taa Wuribware kusuj aseŋ bo kaapo mone. Wuribware aləŋjɔpo e waa bamɔ kusuj ləŋjɔkpa ne ɔ bo Wuribware sunkpa-ɔ. Ne bo lee aneŋ se-ɔ, aseŋ ya baa mbɔ beεε ateese a bo bo ləŋjɔ Wuribware, aləŋjɔpo amo e nya ayee na ateese amo ako a bo gyi.*

14 Anen dεe ne ane nyanjε a sa mbraa feyε bamɔ ne ba tɔwε Yeesuu Kristoo kuŋ si aseŋ timaa-o nya bamɔ ateese gyisε lee aneŋ a kusuj-o-ro.

15 Amaa m beε mo e tɔwε-rɔ, m feraa mo a ba mone ase-ɔ, moŋ nya mo ateese na nkyu ne weetee n de kpa feyε n nya-ɔ lee mone ase. Amaa mone ma fa feyε mo a kyoreε amo-ɔ nee na ŋkee n nya kɔrε kɔtɔkɔ mone ase. Mo ya wu, a bo feyε mo a waa aneŋ. Mo ya waa aneŋ, amo feraa ma lee taare a n kaapo mo eyee feyε mo i suŋ mo e sa mone na m ma kɔrε seye.

16 Mo aseŋ timaa-o kɔtɔwε-ɔ maa kaapo mo nee feyε n kaapo mo eyee, a lee feyε Kristoo e gyε ne o yere mo feyε n tɔwε aseŋ timaa-o. Mo ya yɔwε, o gyiiri mo kεsεbɔ.

---

* **9:13** Kɔləŋjɔ mbraa 6.16, 26; Mbria kεbεesa 18.1.

17 Mo ya waa aneŋ a kusuŋ-o, na ɔko moŋ yere mo feyε n waa, amo feraa mo e nya kakɔka. Amaa Wuribware ya taa kusuŋ mɔ waa mo asaree-rɔ, amo feraa mo e waa kusuŋ amo ne oo sa mo feyε n waa-ɔ dooo nee.

18 Amose se-ɔ, ntetɔ e gye mo kakɔka kaye mo-rɔ mfee? Mo kakɔka e gye feyε n de kpa feyε n de aseŋ timaa-o mo e sa ɔkemaa na ma kɔɔrɛ bamɔ seye. Amaa haree mo a de kpa feyε n kɔɔrɛ ateeese lee ɔko ase gbaa ooo, mo-ɔ ma kɔɔrɛ.

19 Ne m bee n de kpa feyε n kine bokɔ nnɔ kegyase, amaa mo e waa mo eyee feyε mo a gye ɔkemaa kenya-ɔ, na n nya taarɛ sa a aseɛ bwɛetɔ kii Kristoo awuye.

20 Mo ya yɔ Yudaa awuye ase, n te feyε Yudaanyi-o na n nya nya Yudaa awuye. Amaa feraa haree mo ne n gye Yudaanyi-o, mo a moŋ lee n gya bamɔ mbraa ne bo gya se-ɔ se, ne haree mo a kii Kristoonyi gbaa ooo, mo ya yɔ bamɔ ase, mo e taa mo eyee bo waa mbraa amo kaase nee a n nya nya bamɔ.

21 Anen dee ne mo e kpa a n nya bamɔ ne bo moŋ gye Yudaa awuye-o, amo, mo ya yɔ bamɔ ase, mo e kyena nee feyε bamɔ-ɔ, na ma gya Yudaa awuye mbraa-ɔ se. Amo-ɔ e kaapo nee feyε mo a kye Wuribware a mbraa-ɔ oo? Daabii, n gye anen nee. N gya Kristoo mbraa se nee.

22 Feyε aseɛ ko ya kɔɔrɛ Kristoo gyi, ne bo lee bamɔ kokɔɔregyi-o a moŋ kyɔ-ɔ se-ɔ, ne ba kisi kigyi ateeese ko, m feraa, mo ya yɔ bamɔ ase, ma gyi ateeese kemaa ne ba kisi kigyi-o. Amo katin e gye feyε aseɛ kemaa ne mo e to-ɔ, amo mo i kii nee feyε bamɔ, na n nya ba ekpa eworese eworese bo

sa a Wuribware mōrōwē bamō bōkō.

23 Mfaanee nē mō e waa, nē mō e nya mō e tōwē aseñ timaa-o, na mō-o mō e nya amo se nyure.

24 M bēe taa kayē mō-rō atō bō kaapo mōnē. Asēsē bweetō e sere enaj, amaa ḥkoŋkō wore e gyē nē o gyi si. Amōsē se-o, mō e tōwē mō i gywii mōnē feyē mōn' ḥwēenaj anēj nē mōnē e nya a mōn' gyi si nya kētannēbu-o.

25 Ḫkēmaa nē o ḥwēenaj-o e kya se o ḥwēenaj kake kēmaa nēe, na o taare kra mō eyēe kētō kēmaa-rō. Kētannēbu nē ḥko nē o ḥwēenaj a o gyi si-o e nya-o e gyē atō ko nē bō de afēraa ba lō ba bōo kuriikurii feyē kuwurepa-o bō de ba kyēna mō kuju si-o. Amaa mōnē fēraa mōnē sere mōnē e kpa kuwurepa nē kē bō Wuribware se, nē kē maa nyēra-o nēe.

26-27 Amōsē se-o, n gyē sa nē n sere kwaa. M bēe taa feyē n du nēe feyē ḥko nē o da akunṭinj-o, amaa n gyē afwii nē mō e da. Mō e da mō fōnfōn kayōwōrē nēe, na n taare ḥju kētō nē kē bō mō kakponō-rō-o. N gyē anēj, mō nē mō e tōwē aseñ timaa-o mō i gywii bōkō-o mōn fo feyē n nya kētannēbu Wuribware se.

10

Kētō se nē anē yōwē ikisi kusuj-o

1 Mō kosobēe-anā, mō e kpa a mōn' nyiñji kētō nē kaa waa Yudaa awuye adēdaapo-o sañ nē bō gya Mosis si-o, na anēj nē Wuribware a kuñ bamō-o, na anēj nē oo gyiiri bamō kēsēbō bō lēe bamō eþoyē se-o se. Wuribware kōwōrē a ba kaasē bō kuñ bamō, nē kaa gyē bamō ḥkpēe kimukee-ro mfeñ sañ kēmaa. Nē kaa bēe gyē bamō

ηkpεε, nε baa taare tεŋ Ḍpoø Pipee-o-ro sweerε woresε se.*

² Kεtε nε kaa waa bamø kowore-ɔ kaase na Ḍpoø-ɔ-rø du nεfεyε bamø a bø bamø asuu-o, nε asuu kεbø mø e kaapo feyε bø gya Mosis si.

³ Bamø pεee a gyi ateese nε aa lεe Wuribware se ba-rø-ɔ.*

⁴ Bamø pεee a nuu nkyu nε η ya lεe kefore-rø tøj kemaa nε baa yø-ɔ. Kasentin si, n gye kefore-ɔ ya sa bamø nkyu, amaa Kristoo fønjøn.*

⁵ Amaa amo-ɔ pεee gbaa, Wuribware akatø moŋ gyi bamø bwεetø se, amoſe se-ɔ nε bamø økemaa a wu kpa-rø lεe kimukee kuŋu mø ya kya nnøŋ a kuŋu-o si.

⁶ Mbeyømø kεtε nε kaa waa bamø-ɔ i yii anε se feyε anε ma kpa atø nε a moŋ bø danj-ɔ,

⁷ na anε ma suŋ ikisi feyε bamø-ɔ. Kake ηkø nε baa seri kisi atø kø nε a du feyε kakpeŋnyaree-ɔ, nε baa suŋ amo. Fejε anεŋ nε baa kyorεe abwareſen wore-ɔ-rø-ɔ.

“Nε baa kyεna gyi, nε baa nuu,
nε ηkee baa køsø ba kyaa ba sa kisi-o,
na ba soori ba gyi bamø akatø.”*

⁸ Beε, anε ma waa kakyeekpa na kanyarekpa feyε anεŋ nε Isireelii awuye amo a waa-ɔ. Bamø a waa anεŋ a atø-ɔ se-ɔ, bamø ηkpεŋ adunyø na nsa a wu kake koŋkø.*

* **10:1** Keleē Igyipiti 14.21-22.

* **10:3** Keleē Igyipiti 16.13-35.

* **10:4** Keleē Igyipiti 17.1-7; Anyare kεkare 20.1-13.

* **10:7**

Keleē Igyipiti 32.6. * **10:8** Anyare kεkare 25.1-9.

9 Ané ma tawé feyé Wuribware moj bware, feyé anéj né bamó bokó a waa, né Wuribware a suj awó bo duñwi duñwi bamó mowá-.*

10 Ané bee ané ma kañ tée feyé anéj né bamó bokó a waa né Wuribware a suj mó mbowá-ó okó feyé oo bo mowá bamó-.

11 Amo pées né aa waa bamó-ó né Mosis a kyoree waa abwareseñ wóre-ó-ró na ané né ané te mbeyamó-ó ma leé waa anéj a ebøyé-ó. Bo leé feyé ané te mbeyamó a kayé mó né ka kpa a ka gyé kee-ó-ró.

12 Amosé se-ó, mó né o fa feyé o yere kenken-ó, na o maa waa bøyé-ó, sa se na o ma nya lwee kowaa ebøyé-ró.

13 Sañ kemaa né Obensam e kyó mone-ró a o kée-ó bëee aseñ ya to mone, mon' nyinji si feyé anéj a ató-ó e to sëse sañ kemaa. Amaa Wuribware maa lañjé mó kanó. O maa sure aseñ né a kyó mone, né mone maa taare a mon' leé amo-ró-ó to mone. Wuribware e kaapo mone kpa né mone e boró se a mon' bo leé amo-ró-ó. Mfaanee né mone e taare a mon' nya kanyite aworefóo-ró.

14 Amosé se-ó, mó akosobee timaa, mon' yowé ikisi kusuj.

15 N nyi feyé mone nyi aseñ, amosé se-ó mon' deere ketó né mó a tawé-ó-ró sa mone eyee.

16 Ane Kristoo awuye ya gyanjé feyé ané gyi ateese né ba gyi ba nyinji ané nyanpe na mó lowi-o, ané e taa kotorenkyu na nta nee, né ané e sa Wuribware anse ané e wéé se. Né ané ya nuu kemó-ró, aa waa nee feyé ané pées i nuu Kristoo

* **10:9** Anyaré këkaré 21.5-6.

mbogya-o. Aneñ dεε nε anε ya ke bodobodoo-ro anε i gyi, nε a du feyε anε pεεε i gyi Kristoo koyoworegyi-o.

¹⁷ A lεe feyε bodobodoo kοŋkο kpeñ e bo-rø nε anε pεεε i ke-ro ngyingyii ngyingyii anε e wo. Amo-o e kaapo neε feyε, hareε anε e kyø bwεεtø neε ooo, anε mø anε de kanø kοŋkο.

¹⁸ Mon' sa a a taa Isireelii awuye bo tøwε aseñ. Bamo ya mø kabø bo lønjø Wuribware, nε baa wo kiyee-o, a kaapo neε feyε bamø pεεε e waa kanø ba suŋ Wuribware. Aneñ-o e kaapo neε feyε bamø aa bamø kosobεε-ana na Wuribware de kanø kοŋkο neε.

¹⁹ Mbeyømø, monε Kristoo awuye ya wo kiyee nε baa mø sa kisi-o, a moŋ bware. Mø køtøwε anεñ-o e kaapo feyε ateese bεεε mbø nε ba mø ba sa kisi-o de tønø aaa? Nε m bεe mo e kaapo feyε kisi de keyaaleñ bεεε kε kεe aaa?

²⁰ Daabii! Kεtø nε mo e kaapo-o e gyε feyε n gyε Wuribware bεεε ikisi nε ikisi asunøpo e mø anε a mbø-o ba sa. Ba fa feyε ba suŋ ikisi kasenøtiñ si neε. Amaa Øbønsam na mø kamεε-rø awuye nε ba suŋ. Mbeyømø ma kpa feyε mon' kii Øbønsam asunøpo.

²¹ Monε maa taare a mon' nuu anε nyarøpε Yeesuu a nta-o na mon' bεe nuu Øbønsam a nta-o. Monε maa taare a mon' gyi anε nyarøpε a ateese-o na mon' bεe gyi Øbønsam lee-o.

²² Monε ya waa anεñ, monε e sa a anε nyarøpε duŋ fwii monε se. Monε bo lεnø monε kyø mø aaa?

²³ Amaa monε bøkø e tøwε feyε, "Anε de kpa feyε anε gyi ateese kεmaa." To, a gyε kasenøtiñ, amaa n gyε ateese kεmaa kigyi e bo dan, n gyε ateese kεmaa kigyi mø e gyε nε kε e kya bøkø-rø.

24 Oko ma kanj waa kētō nē ke bo dañ sa mō wōrē-ɔ. Okemaa len eyee waa kētō nē ke e kya mō bεεkō-rɔ-ɔ.

25 To, mōnē de kpa feyε mōn' sōo kiyee nē ba fe kegya-rɔ-ɔ. Haree atō mō aseñ e tōraa mōnē gbaa ooo, mōnē ma kanj bise mfen nē kiyee amo a lee ba-ɔ.

26 A lee feyε baa kyoree abwareseñ wōrē-ɔ-rɔ feyε,

“Sweere mō nē o da-ɔ, na mō kētō kemaa mō,
Wuribware e bo.”*

27 Feyε sesε nē o moŋ gyε Kristoonyi-o ya nyinji fo ateese, nē fo e kpa a fo ya gyi, amo feraa gyi kētō kemaa nē oo nyinji fo a fo bo gyi-o. Haree mfen nē ateese amo a lee-ɔ aseñ e tōraa fo gbaa ooo, fo ma kanj bise mfen nē ateese amo a lee-ɔ.

28 Amaa oko ya tōwē gywii fo feyε, “Kisi si ateese nee,” amo feraa fo ma kanj gyi amo.

29 N gyε mōnē kuju si nē mo e tōwē amo-ɔ. Amaa sesε nē o tōwē gywii mōnē feyε kisi si ateese nee-ɔ se nē mo e tōwē aneñ. Fo ya gyi, fo e taare a fo sa a o lwee ebɔye-rɔ. Mōnē oko e tōwē feyε, “Mo i de kpa feyε n gyi kētō kemaa, nē ŋkee ntētō se nē oko e tōwē amo aseñ nē a tiri mo?”

30 Oko bεε e tōwē feyε, “Mo ya sa Wuribware aŋse wee ateese nē mo i gyi-o si, nē ŋkee emene se nē oko ya porɔ mo amo kigyi si, nē a tiri mo?”

31 Mo i lee amo-ɔ kanɔ feyε kētō kemaa nē fo e waa-ɔ, haree fo i gyi nee bεεe fo i nuu nee

* **10:26** Kiliŋ 24.1.

bεεε kētō kēmaa nēe ooo, waa na aseſe nya kyorɔ Wuribware.

32 Amaa fō ma kaŋ waa kētō nē kē e sa a Yudaa awuye bεεε bamō nē bo moŋ gye-ɔ bεεε Wuribware asoreē awuye iduŋ fwii fō sē-ɔ.

33 Moŋ' kase mo kakyēna-ɔ-rɔ. Ma kpa kētō nē kē e kya mo wōrē-rɔ-ɔ, amaa mo e leŋ eyee mo e kpa a aseſe akatō gyi kētō kēmaa nē mo e waa-ɔ se nēe, na Wuribware morowē bamō.

11

1 Amosé sē-ɔ moŋ' kase mo-rɔ feyε aneŋ dεe nē mo e kase Kristoo-ro-o.

Aneŋ nē akyeē waa saŋ nē ba waa asoreē-ɔ

2 Moŋe a waa atō fεyε moŋe a nyinji aneŋ nē mo kakyēna-rɔ du-o si, nē moŋe a gya abwareſeŋ kekaapo nē mo a kaapo moŋe-ɔ se.

3 To, mbeyomō bo lēe akyeē kuŋu si aseŋ nē mo e kpa a moŋ' nu kaase fεyε, ɔkyeē kuŋu e gye ɔnyare, nē ɔnyare kēmaa kuŋu gye Kristoo, nē Kristoo kuŋu gye Wuribware.

4 Amosé-ɔ ɔnyare kēmaa nē ɔ kore kēbwarekore bεεε ɔ tawē kētō nē Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ, nē o de atō o buŋ mo fōŋfōŋ kuŋu si-o de ipeere ɔ mō mō eyee nēe.

5 Nē ɔkyeē kēmaa mo nē ɔ kore kēbwarekore bεεε ɔ tawē kētō nē Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ, ne seye moŋ buŋ mō kuŋu si-o de ipeere ɔ mō mō eyee nēe. Mō ya waa amo-ɔ, a kaapo nēe fεyε ɔkyeē nē oo see mō ipwii pεeεe bo twēe-ɔ bɔ mō.

6 Mō e ma buŋ mō kuŋu si, moŋ' sa a bo see mō ipwii. Amaa amo a gyε apeeresen̄ sa ɔkyeē fεyε o see mō ipwii-o si-o, moŋ' sa a o buŋ mō kuŋu si.

7 Ketə sə nə ənyare₉ ma buŋ mò kuŋu si-o ę gyę feyę Wuribware₉ a twę₉ mò nę₉ fęyę anę₉ nə₉ mò fəŋfə₉ du-o dę₉, na bō bōrɔ₉ mò sę bō ḥu Wuribware₉ a kędabę₉. Amaa əkyę₉ nə₉ ba bōrɔ₉ sę a bō bō ḥu ənyare₉-ɔ kędabę₉.

8 A moŋ gyę feyę əkyę₉ nə₉ Wuribware₉ a bō twę₉ ənyare₉, amaa ənyare₉ gyenjkręesę-ɔ kibowii nə₉ Wuribware₉ a bō twę₉ əkyę₉ gyenjkręesę-ɔ.

9 A bee₉ a moŋ gyę feyę əkyę₉ sę nə₉ Wuribware₉ a twę₉ ənyare₉. Amaa ənyare₉ sę nə₉ ɔ twę₉ əkyę₉.

10 Amo₉ katiŋ ę gyę feyę əkyę₉ buŋ mò kuŋu si, na a kaapo₉ feyę mò kuri de mò sę keyaaleŋ, na a kaapo₉ feyę ɔ bonyaa Wuribware₉ mbəɔ.

11 Amaa a moŋ gyę anę nyanję₉ keprę nę₉ feyę ənyare₉ te na əkyę₉ moŋ bō mò ase. Anę₉ dę₉ a moŋ gyę mò keprę nę₉ feyę əkyę₉ i te na ənyare₉ moŋ bō mò ase. Amo₉-ɔ dę₉ a du mfaanę₉ nę₉, weetee kənana i muri.

12 Ketə nə mo₉ ę təwę-ɔ ę gyę feyę əkyę₉ a lee₉ ənyare₉ kayoware₉-ɔ nę₉, amaa əkyę₉ ę gyę nə₉ ɔ kowę ənyare₉. Nę₉ Wuribware₉ ę sa bamo₉ pęe₉ ḥkpa.

13 Moₙe₉ fəŋfə₉ a deere₉-ɔ, a bware₉ feyę əkyę₉ kore₉ kębwarekore₉, na ɔ moŋ taa sęyę bō bōŋ mò kuŋu si aaa?

14-15 A moŋ gyę kaseŋtin feyę asęsę nə bō bō tōŋ kemaa-ɔ ę təwę feyę a gyę ipeere bō sa ənyare₉ feyę mo₉ a de ipwii soswęe₉ aaa? Amaa əkyę₉ i de ipwii soswęe₉, a sa nə ɔ waa dan, n gyę anę₉ nę₉ eee₉? Wuribware₉ a sa əkyę₉ ipwii nę₉ feyę i kii mò kyiimu.

16 Amaa əko₉ ę kpa a o gyiiri amo₉-ɔ ikii feraa, mo₉ ę bęŋjaa sęsę-ɔ feyę əkyę₉ kibun aju si-o gyę anę₉ ananatɔ nę₉, nę₉ Wuribware₉ asoree₉ awuye gya sę.

*Ané nyanypé a ateese nē ba gyanjé ba gyi ba nyijji
mō-o aseñ
(Matiyo 26.26-28; Maak 14.22-24; Lukas 22.17-20)*

¹⁷ Mbeyəmə aseñ kō bęe a bō-rō, nē n de a n tōwē gywii mōnē, a lęe fęyę anéj nē mōnē e gyanjé asorée-rō-o maa sa nē mo e kyorō mōnē. Kaseñtij, mōnē e waa atō bęyę mōnē kyōj kitimaa.

¹⁸ Kēmo nē kē gyę nkree-o e gyę fęyę mo a nu fęyę mōnē ya yō asorée, mōnē i ke-ro ntuŋ si ntuŋ si mōnē wōrē wōrē nē. A du fęyę amo-o gyę kaseñtij.

¹⁹ Mo e kōrē mo i gyi fęyę a tiri fęyę ikii ba mōnē mboñtō-rō, na e taare sa a əkēmaa ḥu bamō nē bamō lee gyę kaseñtij, na bamō nē bamō lee moj gyę kaseñtij-o.

²⁰ To, mōnē ya gyanjé mōnē i gyi ané nyanypé a ateese-o, mōn' nyijji mō nē mōnē i gyi mō ateese-o.

²¹ Amaa mōnē feraa mōnē ya gyanjé, mōnē əkēmaa i gyi mō wōrē nē. Na mōnē bōkō mo e bwēe, na mōnē bōkō mo te na akoj de bamō.

²² Abaa! Mōnē moj de mōnē fōnfōj eləj nē mōnē e kyēna-rō, na mōn' gyi, na mōn' nuu pwēe na mōn' dēe yō asorée-o əə? Mfaanee-o a kaapo nē fęyę mōnē a maa bu Wuribware asorée agyi nē bō gyę atiripo-o se-o, mōnē maa bu Wuribware asorée. Emene nē mo e tōwē amo-o aseñ a n gywii mōnē-o nē? N kyorō mōnē aaa? Ma kyorō mōnē, daa!

²³ To, ané nyanypé Yeesuu fōnfōj ase nē mo a nya abwareseñ kēkaapo mo lęe, nē mo a kyō tōwē amo aseñ gywii mōnē fęyę ané nyanypé Yeesuu

a gyi bodobodoo kanye ko ne Yudas Kariyotinyi a gyi mò kidiburo-o. ²⁴ Ne oo sa Wuribware aŋse, ne oo teŋŋe bodobodoo-o-ro tɔwɛ feyɛ, “Mo koyowɔregyi ne n de mo e sa mone-ɔ nee, na mon' dɛe bɔ nyinji mo.”

²⁵ Aneŋ dɛe ne, bamɔ a gyi lɔwɛ-ɔ, ne oo taa nta kɔtɔrenkyu borɔ, ne oo tɔwɛ feyɛ, “Kɔtɔrenkyu na nta mo yere bɔ sa etan popwɛe ne Wuribware e ba mo mbogya a o bo tii emo kanɔ-ɔ nee. San kɛmaa ne mone ya gyanjɛ mone e kpa a mon' nuu mmo, mon' waa aneŋ ne mo e waa mbeýɔmɔ-ɔ, na mon' bɔ nyinji mo.”

²⁶ Amose sɛ-ɔ, san kɛmaa ne mone ya gyanjɛ a mon' gyi bodobodoo mo, na mon' nuu nta mo, mone e tɔwɛ mone gywii abee ketɔ se ne ane nyanjɛ a wu-o nee. Na mon' dɛe waa aneŋ bɔ fo san ne o bee o kinŋji a o ba-ɔ.

²⁷ Amo-ɔ sɛ-ɔ fɔkɔ ne fo ya gyi ane nyanjɛ bodobodoo nuu mò nta-ɔ katɔmaabu-ro, amo feraa o waa bɔyɛ o bɔ kye ane nyanjɛ koyowɔregyi na mò mbogya-ɔ nee.

²⁸ Pwɛe na okɔ bɔ gyi aneŋ a bodobodoo amo, na o nuu nta amo-ɔ, amo-ɔ o gyɛ ɪkpɛe dɛerɛ mò fɔŋfɔŋ kakponɔ-rɔ kee.

²⁹ Okɔ ya wɔ aneŋ a bodobodoo-o, ne oo nuu aneŋ a nta-ɔ, ne o moŋ nu kaase feyɛ a yere bɔ sa Kristoo koyowɔregyi nee, amo feraa o sa ne Wuribware i bu mò kɛpɔ.

³⁰ Amose sɛ-ɔ ne mone-rɔ bwɛetɔ moŋ bɔ leŋ, ne ba lɔ, ne bamɔ bɔkɔ gbaa a wu.

³¹ Amaa ane ya ɲu ane aŋu-ro na ɪkpɔnɔ-rɔ pwɛe ne ane e dɛe yɔ ane nyanjɛ a ateese kigyi-o-ro, amo

feraa Wuribware² mɔŋ de kpa nɛ ɔ yere se a ɔ bo bu ane kɛpɔ-ɔ.

³² Amaa amo e gyɛ feyɛ Wuribware e gyɛ nɛ o bu ane kɛpɔ, na o gyiiri ane kɛsɛbɔ mbeyɔmo, a du nɛe feyɛ ɔ bera ane, na ane ma tii kɛpɔ kibu na kɛsɛbɔgyiiri nɛ ɔ sa a kaye-rɔ aseɛɛ ɛbɔyɛ awaapo i ɲu-o si, sanj nɛ ɔ ba a ɔ bo gyi aseɛɛ pɛɛɛ aseŋ-ɔ.

³³ Amo se-ɔ, mo kosobee-an, mɔnɛ ya bo gyanjɛ a mɔn' gyi ane nyanjɛ a ateese-o, mɔn' dee kpa abee ɲu pwɛɛ na mɔn' dee gyi ateese-o.

³⁴ Akɔŋ i de ɔko, mɔn' sa a ɔ gyɛ ɲkpɛɛ gyi mò lɔŋ-nɔ pwɛɛ. N gyɛ aneŋ, Wuribware i bu mɔnɛ kɛpɔ.

Bo lee aseŋ nɛ a sanj, nɛ mɔnɛ a bise mo amo-rɔ-ɔ, mo ya ba mo e sa mɔnɛ amo se mbraa.

12

Aketɔ nɛ Wuribware a kufwiijɛ timaa-o i ke-o aseŋ

¹ Mbeyɔmo, mo kosobee-an, n de aseŋ kɔ a n tɔwɛ gywii mɔnɛ bo lee aketɔ nɛ Wuribware a kufwiijɛ timaa-o i ke-o kuŋu si.

² Mo e kpa a mɔn' ɲu feyɛ pwɛɛ nɛ mɔnɛ a bo kii Kristoo awuye-o, atɔ kɔ e yaa mɔnɛ ikisi ase sanj kemaa, nɛ mɔnɛ i suŋ emɔ. Amaa mɔnɛ mɔŋ nu aseŋ kemaa lee emɔ ase.

³ M bɛe mo e kpa a ɲ kaapo mɔnɛ aneŋ ne, ɔko ya tɔwɛ Kristoo kuŋu si aseŋ, mɔnɛ e taare a mɔn' ɲu mfɛŋ nɛ mò aseŋ-ɔ e lee-ɔ. Sɛsɛ ya da Yeesuu yii, n gyɛ Wuribware a kufwiijɛ timaa-o ya sa nɛ ɔɔ sa sɛŋsa. Amaa sɛsɛ-ɔ ya tɔwɛ ε, "Yeesuu gyɛ mo nyanjɛ neɛ" feraa, a kaapo nɛe feyɛ Wuribware a kufwiijɛ timaa-o ya sa nɛ ɔɔ sa mfaanɛɛ a sɛŋsa-ɔ.

4 Mbeyəmə aketə nə Wuribware a kufwiijə timaa-o i ke-o bə-rə əwɔrəsə əwɔrəsə, amaa amo pəee mə a lee Wuribware a kufwiijə-o dəe asə nəe.

5 Asuŋ əwɔrəsə əwɔrəsə bə asərəe-rə nə Kristoo awuye e waa, amaa nyənpe kəŋkə nə ba suŋ ba sa. Mò e gye Kristoo.

6 Əkəmaa naa kpa əwɔrəsə əwɔrəsə sə o de aketə nə Wuribware a kufwiijə timaa-o a ke mò-ɔ o de o suŋ o sa Wuribware. Amaa Wuribware kəŋkə-ɔ dəe ya sa bamə əkəmaa na atə nə o nyi əwaa-ɔ.

7 Mbeyəmə kətə nə Wuribware a kufwiijə-o a sa mmə-ɔ bəee mmə-ɔ, a bware bə sa anə pəee.

8 Wuribware a kufwiijə-o e sa səsə kə keyaaleŋ nə o taare a o nu atə nə Wuribware a bə kweərə bokə sə-ɔ kaase, na o kaapo amo-rə. Əkəmə, o sa mò keyaaleŋ feyə o ɳu kaseŋtiŋ-o, na o kaapo kamə-rə.

9 Wuribware a kufwiijə-o dəe e gye nə o sa nə bokə e kəorə ba gyi kəbaŋsə, nə bokə mə, o sa keyaaleŋ feyə bə bə kya aləpo.

10 Bokə mə, Wuribware a kufwiijə-o e sa bamə keyaaleŋ nə bə de ba waa akpeŋyeetə. Bokə mə, o sa keyaaleŋ nə bə de ba təwə kətə nə Wuribware a lee bə kaapo bamə-ɔ. Bokə mə, Wuribware e sa bamə mò kufwiijə feyə bə bə pini feyə Wuribware a kufwiijə-o bəee kagyaa e gye nə ka te əkə se. Bokə mə, o sa bamə keyaaleŋ feyə bə sa sənsa kə nə bamə fəŋfəŋ maa nu mò-rə-ɔ. Bokə mə, o sa bamə keyaaleŋ feyə bə bə kaapo anəŋ a sənsa-ɔ kaase.

11 Wuribware a kufwiijə-o dəe e gye nə o de bamə o suŋ asuŋ, nə o ke əkəmaa mò aketə nə o bə waa asuŋ sa Wuribware-ɔ.

Kayəwərə a ke-ro ke-ro bwəetə

12 N taa feyε nyin̄kpase kayowore a ke-ro ke-ro bw̄et̄, amaa kam̄ p̄eεε m̄ gye kayowore kɔŋkɔ-ɔ dεε n̄ee. An̄eñ dεε n̄e Kristoo asaree-ɔ a ke-ro ke-ro bw̄et̄, amaa amo p̄eεε m̄ gye akɔŋkɔ n̄ee.

13 An̄e Kristoo awuye dεε n̄e sañ n̄e baa b̄ an̄e asuu-o, baa b̄ an̄e bo waa kayowore kɔŋkɔ-r̄. A moñ tiri feyε an̄e gye Yudaa awuye bεεε an̄e moñ gye Yudaa awuye, anya bεεε agyi, an̄e a kɔɔr̄ Wuribware a kufwiijne kɔŋkɔ-ɔ dεε n̄ee waa an̄e nkpono-r̄.

14 Nyin̄kpase kayowore moñ gye kɔkɔŋkɔ, kaa ke-ro ke-ro n̄ee.

15 Feyε keyaapapaa ya t̄owε feyε, “Mo a moñ gye kesaree-ɔ se-ɔ, moñ tii kayowore-ɔ se,” emen̄e n̄e m̄o kɔt̄owε an̄eñ-ɔ e sa a a waa kaseñtiñ?

16 Bεεε kesebo ya t̄owε feyε, “Mo a moñ gye kekat̄-ɔ se-ɔ, moñ tii kayowore-ɔ se,” emen̄e n̄e m̄o kɔt̄owε an̄eñ-ɔ e sa a a waa kaseñtiñ?

17 Feyε kayowore-ɔ p̄eεε gye kekat̄ nee-ɔ, weetee emen̄e n̄e ka waa a ka nu k̄et̄ kemaa? Ne kayowore-ɔ p̄eεε gye kesebo nee, weetee emen̄e n̄e ka waa a ka nu sɔ?

18 Amaa kaseñtiñ si Wuribware ya ba kayowore-ɔ k̄ebegya kemaa bo kyena kam̄ kyenakpa m̄o k̄epre se.

19-20 Kayowore ne ka de k̄ebegya kɔŋkɔ wore-ɔ moñ gye kayowore nee, amaa abegya abegya e gye ne a tii abee se, ne a waa kayowore mumwii.

21 Amose se-ɔ, kekat̄ maa taare a k̄e t̄owε gywii kesaree feyε, “Fo aseñ moñ tiri mo.” Ne kuju maa taare a k̄e t̄owε gywii ayaapapaa feyε, “Mone aseñ moñ tiri mo.”

22 Amose-ɔ fo ya deere, fo i ηu feyε an̄e maa taare

a ané kyéna, na ané kayowore abegya abegya nē a moj bo lén-ɔ moj te ané se.

²³ Kaséntij si kayowore abegya abegya amo nē ané dēere se neenee. Ané kayowore mfen nē ipeere si a moj da kawu-o nē ané i bu bweetɔ.

²⁴ Amaa ané kayowore mfen nē a bo dan kedeere-ɔ aseñ moj tiri ané bweetɔ. Wuribware a ba kayowore abegya abegya bo kya abee se kpa ko se nee fey ané bu kayowore abegya ko nē a moj bo lén-ɔ bweetɔ.

²⁵ Ó waa amo-ɔ nee a kayowore nya waa kanɔ konkɔ, na kayowore kebegya kemaa nya deere kamɔ bækɔ se.

²⁶ Kayowore kebegya ko i ḥu aseñ, amo abegya nē a san-ɔ pεee i ḥu aseñ nee. Feye bamɔ ya kyorɔ kayowore-ɔ kebegya ko, amo abegya nē aa san-ɔ pεee akatɔ a gyi.

²⁷ Ané dēe nē moñ du-o nee. Moñ pεee a tii abee se moñ gye Kristoo kayowore nee, nē okemaa gye kamɔ kebegya ko. Ané a kayowore-ɔ e gye asoree-ɔ.

²⁸ Asoree-ɔ Wuribware a lee aseñ bo gya abee se neenee nee. Bamɔ nē bo gye ḥkree-ɔ e gye mò ayaa-ɔ ayerepo, bamɔ nē bo gya se nyosepo-ɔ e gye akyamee, asasepo-ɔ e gye akaapopo, boko mɔ e gye bamɔ nē ba waa akpenyeetɔ-ɔ, boko mɔ e gye bamɔ nē ba kya alɔpo-ɔ, boko mɔ e gye bamɔ nē ba kya boko-ɔ, boko mɔ e gye bamɔ nē ba deere aseñ nē a bo asoree-ɔ se kake kemaa-ɔ, boko mɔ e gye bamɔ nē bo de keyaalen a bo sa señsa ko ne bamɔ fɔñfɔñ maa nu mò-ɔ.

²⁹⁻³⁰ N gye okemaa e gye mò ayaa-ɔ ayerepo bεee mò kyaamee bεee mò okemaa. N gye okemaa

é gyé né o taare a o waa akpeñeyeeetó, bëee o kya alápo, bëee o sa señsa ko né mò fénfón maa nu mò-ró-o. N gyé ókemaa é gyé né o taare a o kaapo aneñ a señsa-o kaase.

³¹ Amo é gyé aneñ gbaa ooo, a bware feyé ókemaa kóre Wuribware a kufwiijé-o feyé o sa mò aketó mò-ró kemo né ki tiri bweetó-o.

Mbeyómó mó e kpa a ñ kaapo móne ketó né ke bo dan kó kyó amo pëee-o.

13

Aneñ ne ane kpa abee-e-o

¹ Hareé mó i de keyaaléñ eseñsa kesa-ro né a gyé asesé lee,
bëee Wuribwaré mbóo né bo bo soso-o lee neé ooo,
né mó e ma kpa mó bëekó aseñ,
n du neé feyé aňkore kpanjkpan né o de elawó-o.

² Mó i de keyaaléñ a m bo tówe
ketó né Wuribware a lee bo kaapo mó-o,
né mó i nu ató né Wuribware a taa
bo kweeró bokö se-o kaase,
né mó kokóoregyí kyó, hareé gbaa
mó e taare a n sa a këbëe
koso lee mfén né ke dëe ke yere-o,
né mó e ma kpa mó bëekó aseñ,
amo fëraa mó gyé seye.

³ Hareé gbaa mó ya swii mó atetomónja
pëee bo ke atiripo,
bëee mó a sa né baa kywëe mó deekpa-ro móo,
amo fëraa mó nya seye.

⁴ Ókemaa né o kpa mó bëekó aseñ-o

de kanyite, n̄e o b̄eē o bware.
 Ḷ maa ka k̄okw̄ee,
     n̄e o b̄eē o māa kaapo m̄o eȳee.
⁵ Ḷ moṇ de akat̄oleṇ,
     n̄e o b̄eē o maa saare b̄oko.
 Ḷ maa ȳere b̄oko feȳe bo waa k̄eto n̄e o kpa-ɔ.
     M̄o duṇ maa fwii, n̄e o moṇ de ɔk̄o dōṇdaa.
⁶ A moṇ bo m̄o k̄one feȳe s̄es̄e a waa b̄oȳe-ɔ,
     amaa s̄es̄e ya waa itimaa f̄eraa, a bo m̄o k̄one.
⁷ Ḷ k̄emaa n̄e o kpa m̄o b̄eek̄o aseṇ-ɔ
     i nyite m̄o k̄eto k̄emaa-r̄o.
     ᬁ k̄oore m̄o b̄eek̄o o gyi at̄o k̄emaa-r̄o.
 O de m̄o t̄emaa-r̄o feȳe m̄o b̄eek̄o ma waa
     k̄eto n̄e k̄e moṇ bo daṇ-ɔ,
     n̄e m̄o kanyite-o moṇ de k̄ee.
⁸ K̄ekpa maa l̄ow̄e, k̄ekpa moṇ de k̄ee.
 Amaa keyaaleṇ n̄e bo de ba t̄ow̄e
     k̄eto n̄e Wuribware a lee bo kaapo bam̄o-ɔ,
 na keyaaleṇ n̄e bo de ba sa s̄en̄sa ko
     n̄e bam̄o f̄əṇf̄əṇ maa nu m̄o-r̄o-ɔ e gȳe k̄ee.
 An̄e kanyiasen̄ p̄ee e kȳoṇ.
⁹ An̄e maa taar̄e a an̄e gyii k̄eto k̄emaa mbeȳom̄o.
     An̄e maa taar̄e a an̄e t̄ow̄e k̄eto n̄e k̄e e ba-ɔ
         p̄eeɛ.
¹⁰ Amaa kake n̄siṇ n̄e an̄e i ḥu m̄o
     n̄e o bo daṇ o kȳoṇ k̄eto k̄emaa-ɔ k̄eba-ɔ,
 kake n̄siṇ amo k̄eto k̄emaa
     ne ke moṇ bo daṇ kȳeekȳe-ɔ e lowe.
¹¹ Mo a gȳe keegyi-o, mo s̄en̄sa na mo m̄feer̄e
     na an̄eṇ n̄e mo e fa m̄ bo at̄o se-ɔ
     gȳe keegyi lee nee,
 amaa mo a bo kii keyaaf̄ore-ɔ,
     mo a ȳow̄e ayaagyisen̄-ɔ.

12 Kaye mō-rō atō du nēe feyε mboreŋ-ō.

A du nēe feyε anē a deere diki
nē o moŋ kēe-rō nēenēe-ō.

Amaa kake nsiŋ nē Yeesuu e ba-ō,
anē i ḥu mō akatō-rō.

Ketō nē i nyi mbeyəmō-ō gyε kafwεe ko nēe.

Amaa kake nsi amo-ō mo i gyii ketō kēmaa,
feyε anē nē Wuribware nyi mo mbeyəmō-ō.

13 Aketō pεee e kyōj, amo aketō asa kpenj,
amo e gyε kōkōrεgyi na tēmaa na kēkpa.

Amaa amo asa-rō,
kēmo ne ke gyε bresε-ō e gyε kēkpa.

14

Eseŋsa ne əko maa nu kaase-ō

1 Amose se-ō, mo e kpa feye mon' leŋ eyee
kenkeŋ, na mon' nya kēkpa monē nkponō-rō. Amaa
ketō ne ki tii si, ne mon' buwi kpa-ō e gyε aketō ne
a leę Wuribware a kufwiijε-o ase-ō. Keyaaleŋ ne
mon' buwi kpa aketō-rō pεee e gyε aketō ne bo de
ba tōwε ketō ne Wuribware e kpa a o lee bo kaapo
asεε-ō.

2 Oko ne o sa seŋsa ko ne o maa nu mō-rō-ō maa
sa o gywii asεε nee. Sa o gywii Wuribware nee.
Oko maa nu ketō ne o tōwε-ō kaase. O tōwε asen
kweerεse ne aa leę Wuribware a kufwiijε-o ase-ō
nee, amaa o maa nu amo kaase.

3 Amaa əko ne o tōwε ketō ne Wuribware a lee
bo kaapo mō-ō e tōwε ketō ne oo ḥu-o o gywii asεε
nee. Ne a kya bamō-rō, ne ba kōrε ba gyi bwεetō,
ne a sa bamō nkponōkyia.

4 Oko ne o sa seŋsa ko ne mō fəŋfəŋ maa nu
mō-rō-ō e kya mō wōrε eyee-rō nee. Amaa əko

ne o tɔwɛ abwareſeñ-ɔ e kya mò bεεko-ana asoree agyi-ro nee.

⁵ Mò e yorowé feyε mone akemaa taare sa seŋsa ko ne mò fɔŋfɔŋ maa nu mò-rɔ-ɔ. Amaa a bware feyε mone de keyaaleñ ne bo de ba tɔwɛ ketɔ ne Wuribware a lee bo kaapo bamɔ-ɔ. ɔko ne o tɔwɛ ketɔ ne Wuribware a lee bo kaapo mò-ɔ kyɔ akɔ ne o sa seŋsa ko ne mò fɔŋfɔŋ maa nu mò-rɔ-ɔ, amo Wuribware a bee sa mò keyaaleñ feyε o bo kaapo ketɔ ne mò fɔŋfɔŋ e tɔwɛ-ɔ-rɔ gywii aseſe. Mò e taare a o waa amo feraa, o kya mò bεεko-ana asoree agyi-o-ro.

⁶ Mbeyɔmɔ, mo kɔsobεε-ana, mo ya ba mone ase, ne mo e sa seŋsa ko ne mo fɔŋfɔŋ maa nu mò-rɔ-ɔ mo i gywii mone, ntɔ tonɔ gbaa ne mone e nya a mon' lee mo ase? A maa taare a a sa mone seye pεεε, amo mo a tɔwɛ ketɔ ne Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ, bεεε mo a ba kanyiasen ne o sa mo-ɔ bo kaapo mone abwareſeñ-ɔ.

⁷ Mon' sa a ane taa feyε atetɔmonja ne a mon de nkpa-ɔ feyε kɔkɔyetiŋ bεεε kabere mfaanee. Bamɔ e mon da kɔkɔyetiŋ-o si neenee, nse e gye ne o taare a o pini feyε kilin mɔ ne bo de kɛmɔ ba waa-ɔ nee?

⁸ Aneñ dεe ne akɔ ne o fore kεnnaa-rɔ kabere-ɔ e mon fore kamɔ neenee, emene ne akɔ mo e waa na o nu kaase waa siraa na o yɔ kεnnaa-ɔ-rɔ-ɔ nee?

⁹ Aneñ dεe ne mone gbaa mone du. Mone ya sa seŋsa ko ne mone fɔŋfɔŋ maa nu mò-rɔ-ɔ, emene ne ba waa a bo nu aseñ ne mone e tɔwɛ-ɔ kaase? Mone gye ne mone e sa seŋsa mone i gywii afwii nee.

¹⁰ Mò e kɔɔrɛ a n gyi feyε esenja bwεetɔ bo kaye mo-rɔ, ne emo pεεε de kaase.

11 Amaa mo e ma nu øko señsa, mo aa mò a kii afø abee ase nee.

12 Anen dæe nè a du monè gbaa monè ase. Monè a de wore feye monè e nya aketo eworesè eworesè a mon' lee Wuribware a kufwiñe-o ase-o, mon' buwi kpa amo nè a kya asoree agyi-o-ro, na bo nya kokɔaregyi bweet-o.

13 Amosè se-o, øko nè o sa señsa ko nè mò fɔñfɔñ maa nu mò-rø-o kore Wuribware feye o sa mò keyaaleñ, na o bo kaapo ketø nè o tøwø-o kaase.

14 Mo ya ba señsa nè ma nu mò-rø-o bo kore kebwarekore, mo e kore kebwarekore mo kakpono-rø wore nee. Amaa mo mfεεre-rø feraa seye mon te-ro.

15 Ntetø nè ñ waa? Mo e ba mo kakpono na mo mfεεre a m bo kore kebwarekore, na m ba mo kakpono na mo mfεεre bo waa ilinj.

16 Fo ya kore kebwarekore señsa ko nè monè maa nu mò-rø-o, nè fo ya sa Wuribware anse, emenè nè fo beekø-ana asoree agyi nè fo aa bamø i sunj-o e waa a bo ñu tøwø feye "Ameyø" wøe aseñ nè fo a tøwø-o se? Kpa ko mon bo-rø nè ba taare a bo yere mò se gyii kemø nè fo e tøwø amo-o.

17 Haree gbaa fo ya kore kebwarekore, nè fo a sa anse neenee, fo señsa-o mon kya fo beekø-ana asoree agyi-o-ro.

18 Mo e sa Wuribware anse feye mo e sa señsa ko nè mo fɔñfɔñ maa nu mò-rø-o iluwi bweetø n kyø monè økemaa.

19 Amaa mo ya ba asoree-rø bo tøwø aseñkparegyi anuu lee mo mfεεre-rø bo kaapo monè atø, a bo feye mo a sa aseñkparegyi ñkpeñ kanø ñkø nè mo aa monè maa nu mò-rø-o.

20 Amo_े se-_० mo_० kosobee-ana, mo_े ma_० le_० fa_० ase_० amo_० mf_० e_० re_० fey_० mo_े a gye_० nyaagyi-o, amaa_० mo_०n' sa_० a mo_े kanyiasen_० waa_० fey_० abres_० lee_०. Amo_े-_० pees_० gbaa_० ooo, mo_०n' sa_० a mo_े kefa_० mf_० e_० re_० bo_०y_० waa_० kafwe_० fey_० nyaagyi_० ngingyii_० lee_०.

21 Abware_० sen_० wore_०-_०-r_०, baa_० kyore_० fey_०,

“Wuribware_० ye_०, ‘Mo_० e_० sa_० a_० af_० ne_० ba_० le_० kef_०-_० ba_० bam_० f_०øn_०f_०n_० se_०nsa_० bo_० t_०w_०e_० mo_० ase_० gywii_० mo_० ase_०s_०.

Amo_े-_० pees_० gbaa_० ooo, bo_० maa_० nu_० mo_० ase_०.’ ”*

22 Amo_े-_० e_० kaapo_० nee_० fey_० Wuribware_० de_० bam_० ne_० ba_० sa_० se_०nsa_० ne_० øko_० maa_० nu_० kaase_०-_० o_० yii_० bam_० ne_० baa_० kine_० kunu_० Wuribware_० ase_०ñ-_० se_०. Amaa_० Wuribware_० de_० bam_० ne_० ba_० t_०w_०e_० ket_० ne_० Wuribware_० a_० lee_० bo_० kaapo_० bam_०-_० o_० kya_० bam_० ne_० ba_० k_०øre_० ba_० gyi_०-o_०-ro_०.

23 Amaa_० mo_े asore_० agyi_० ya_० gyanje_० mo_े e_० waa_० asore_०, ne_० mo_े pees_० e_० sa_० esensa_० ne_० mo_े øko_० maa_० nu_० emo_०-r_०-o_०, ne_० øko_० ne_० o_० mo_० gye_० asore_० kigyi_०-o_० ya_० lweero_०, ne_० o_० nu_० ane_० ne_० mo_े e_० sa_० esensa_० ne_० mo_े maa_० nu_० emo_०-r_०-o_०, o_० maa_० fa_० fey_० mo_े pees_० e_० lo_० eb_०oy_० nee_० eee_०?

24 Amaa_० ne_० mo_े økemaa_० e_० t_०w_०e_० ket_० ne_० Wuribware_० a_० lee_० bo_० kaapo_० mo_े-_०, ne_० øko_० ne_० o_० mo_० gye_० asore_० kigyi_०-o_० ya_० lweero_०, ne_० o_० nu_० ket_० ne_० mo_े e_० t_०w_०-_० kaase_०, mo_े ase_०ñparegyi_० e_० kaapo_० m_० fey_० o_० gye_० eb_०oy_० øwaapo_० nee_०. Na_० ket_० ne_० økemaa_० e_० t_०w_०-_० sa_० a_० o_० nu_० m_० eyee_०, na_० o_० n_० m_० bo_०y_० ne_० øa_० waa_०-_०.

25 Na_० m_० mf_० e_० re_० ne_० ø kweer_०-_० lee_० mmo_० eyee_० kawu_०. Na_० o_० kpuni_० ajurii_० su_०ñ Wuribware_०, nya_०kee_० o_०

---

* **14:21** Isaya 28.11-12.

lee kanɔ-rɔ a ɔ tɔwɛ feyɛ, “Kasɛntiŋ si Wuribware**bo mɔnɛ ase mfɛe.**”

26 Amose se-ɔ mɔ koso**beεε-ana, emenɛ nɛ n tɔwɛ?** Mɔnɛ ya gyanjɛ a mɔn' waa asoree, mɔn' waa kɛtɔ kemaa nɛ kɛ ɛ sa a mɔnɛ pεεɛ nya kya abεε-rɔ, na mɔnɛ kɔkɔregyi nya waa kɔkyɔ-ɔ. Nyinjkpasɛ kɔ de kilinj, nɛ ɔkɔ mɔ de kɔtɔkɔ a ɔ kaapo. ɔkɔ mɔ, Wuribware**a lee mò mfɛerɛ bo kaapo mò feyɛ ɔ tɔwɛ gywii aseɛse.** ɔkɔ mɔ, ɔɔ waa sira a feyɛ ɔ sa seŋsa ko nɛ mò fɔnfɔŋ maa nu mò-rɔ-ɔ. ɔkɔ mɔ, ɔɔ waa sira a feyɛ ɔ kaapo aneŋ a seŋsa-ɔ-rɔ.

27 Fejɛ aseɛse kɔ ɛ kpa a bɔ sa seŋsa nɛ bamɔ ɔkɔ maa nu mò-rɔ-ɔ, mɔn' sa a aseɛse anyɔ bεεɛ bɔ ma kyoŋ asa, na bɔ sa seŋsa. Amaa bamɔ pεεɛ ma kaj kpora sa seŋsa.

28 Na mɔn' sa a ɔbεε kɔŋkɔ kaapo aneŋ a seŋsa-ɔ-rɔ. Amaa nɛ ɔkɔ ɛ mɔn bɔ-rɔ a ɔ kaapo eseŋsa-ɔ kaase, amɔ feraa bamɔ nɛ ba kpa a bɔ sa aneŋ a eseŋsa-ɔ waa diŋj, na bɔ sa seŋsa bamɔ ɲkpɔnɔ-rɔ gywii Wuribware**.**

29 Bamɔ nɛ Wuribware a lee mò mfɛerɛ bo kaapo-ɔ feraa, mɔn' sa a abεε anyɔ bεεɛ asa wɔrɛ sa seŋsa, na mɔn' sa a bamɔ nɛ baa saŋ-ɔ dɛɛrɛ bamɔ aseŋkparegyi-ro neɛnɛe.

30 Nɛ saŋ amɔ Wuribware ya lee kɔtɔkɔ bɔ kaapo ɔkɔ nɛ o te o nu aseŋ-ɔ, mɔn' sa a mò nɛ ɔ sa seŋsa-ɔ laatɔ, pweɛ na mò nɛ o te-o koso sa seŋsa.

31 Mɔnɛ pεεɛ de kpa feyɛ mɔn' dɛɛ tɔwɛ kɛtɔ nɛ Wuribware**a lee bɔ kaapo mɔnɛ ɔkɛmaa-ɔ, na mɔn' kaapo abεε Wuribware aseŋ, na mɔn' waa abεε wɔrɛ, amaa mɔn' waa amɔ-ɔ kɛgyase kegyase.**

32 Bamo ne ba towe keto ne Wuribwareɛ a lee bo kaapoo bamo-o de keyaalen feyɛ bo yowe bamo fəñfəng esenja.

33 A lee feyɛ Wuribwareɛ maa kpa asen, amo kayeeyuri.

34 Akyee waa dijng asoreero. Mfaanɛe ne a kyɔ a du asoree-o pɛeero mfenn ne Wuribwareɛ asese e gyanjŋe-o. Feyɛ anen ne Yudaa awuye a mbraa-o e towe-o, bo mon' de kpa feyɛ bo sa senja asoreero. Akyee bo asoree-o kaasenee.

35 Amaa kɔtɔkɔ e bo-ro ne akɔyee e kpa a o bise, mon' sa a o gywii, na bamo ya yo pe, na o bise mò kuri. A de ipeere feyɛ akɔyee a sa senja asoreero.

36 Emenen aaa? Mone Korintoo awuye ye abwaresenn a lee mone ase nee eee? Mone wɔre ne Wuribwareɛ a taa mò asen-o bo sa aaa?

37 Okɔ ne o towe feyɛ o de keyaalen a o towe keto ne Wuribwareɛ a lee bo kaapo mò-o, bɛeee o yɛ Wuribwareɛ a kufwiinŋe-o gya mò kamɛe-o, mon' sa a o sure si feyɛ keto ne mo e kyoree mo e kyojwe mone-o gyɛ mbraa ne nŋ ya lee ane nyanpɛe ase-o neee.

38 Amaa ne okɔ e ma sure asen ne mo a towe-o se, amo feraa mon' yowe mò asen sa mò.

39 Amose se-o, mo kosobee-ana, katin e gyɛ feyɛ mon' kokose nya keyaalen bo towe keto ne Wuribwareɛ e kpa a o lee bo kaapo-o. Amaa mone maa tii okɔ kpa feyɛ o ma sa senja ko ne mò fəñfəng maa nu mò-rɔ-o.

40 Amaa mon' waa keto kemaa neenɛe na kpa timaa si.

15

Kristoo kikyinji lee lowi-ro aseŋ

¹ Mbeyəmə mo kosobee-anə, mo e kpa a n̄ nyinji mone Yeesuu Kristoo kuñu si aseŋ timaa n̄e mo a bo tawə gywii mone-o se, anen a aseŋ timaa n̄e mone a kɔɔrə gyi, n̄e mone a sure amo se, n̄e mone a kra amo-rɔ-o.

² Mone ya dee kra aseŋ timaa mo dεε-rɔ, Wuribware e dee morawə mone, amo mone kokɔɔrə amo gyi moŋ waa seye mone n̄kpono-rɔ feraa.

³ Atɔ n̄e boko a kaapo mo-o dεε n̄e mo-o mo a kaapo mone-o. Atɔ kekaapo n̄e a tiri bwεtɔ-o e gye feyε Kristoo a wu neq a o taare kpεe ane ebɔyε bo tweε, feyε anen dεε n̄e baa tawə abwareṣen wɔre-o-rɔ-o.

⁴ Kemo n̄e ke gye kenyəsəpo-o e gye feyε baa pure mò, n̄e kake sasepo-o n̄e Wuribware a kyinji mò lee lowi-ro, feyε anen dεε n̄e baa tawə abwareṣen wɔre-o-rɔ-o.

⁵ Amo kamεε-rɔ ne Kristoo a lee mò eyee bo kaapo Peetroo, n̄e o bεe lee mò eyee bo kaapo mò ayaa-rɔ ayerepo kudu anyɔ-o.

⁶ N̄e oo lee mò eyee bo kaapo mò agyasepo alafa anuu saŋ konkɔ. Aseſe mo-rɔ kafwee a wu, amaa bamo-rɔ boko mo saŋ bo bo-rɔ mbeyəmɔ.

⁷ N̄e oo lee mò eyee bo kaapo Yakubu, n̄e amo kamεε-rɔ n̄e oo lee mò eyee bo kaapo mò ayaa-rɔ ayerepo-o pεεε.

⁸ N̄e lalalowε-o, oo lee mò eyee bo kaapo mo, mo n̄e n du feyε kayaagyi popwee n̄e baa kowε mò, na mò kɔkowεbeε a kyɔ kyon pwεe n̄e ba dεε kowε mò-o.

9 Mō e gyē ayaa-rō ayerepo-ɔ-rō pεee keegyi. Kasen̄tiŋ si, moŋ fō feyē ɳ kii ayaa-rō oyerepo, a lēe feyē mo a d̄ee waa Wuribware asoree awuye aworef̄o.

10 Amaa Wuribware a ɳu mo ɻwεe, ne ɔɔ sa ne mo a kii ket̄o ne n gyē mbeyəmɔ-ɔ. ɔ moŋ ɳu mo ɻwεe kwaa nee, a lēe feyē mo a sun̄ keŋken̄ sa mō kyoŋ mō ayaa-rō ayerepo-ɔ əkemaa. Amo-ɔ pεee gbaa n gyē mo fəŋfəŋ keyaaleŋ nee, Wuribware keyaaleŋ ne mo a bo waa.

11 Amoſe ſe-ɔ, haree mone a nu aſeŋ timaa-o lēe mo aſe nee ooo, bεee bamō aſe nee ooo, amo pεee gyē akon̄ko nee. A gyē ket̄o ne ane pεee e təwə-ɔ nee. Ne a gyē ato kon̄ko ne mone e koore mone i gyi-o nee.

12 To, Wuribware kikyin̄ji Kristoo lēe lowi-ro ne ane ayaa-rō ayerepo pεee e təwə ane i gywii aſeſe-ɔ. Amo e gyē aneŋ feraa, ne emene ſe ne mone boŋko e təwə feyē bamō ne baa kyə wu-o maa lεe kiyin̄ji a bo lēe lowi-ro?

13 Ket̄o ne mone e təwə-ɔ d̄ee kē gyē kasen̄tiŋ nee, weetee a kaapo nee feyē Wuribware moŋ kiyin̄ji Kristoo lēe lowi-ro.

14 Ne amo e gyē kasen̄tiŋ feyē Wuribware moŋ kiyin̄ji Kristoo lēe lowi-ro feraa, abwareſen̄ ne ane e təwə-ɔ gyē kwaa nee, ne mone mo mone a koore gyi kwaa.

15 Ket̄o ne ko kyə, ne amo-ɔ bee a kaapo-ɔ e gyē feyē ane abwareſen̄ kōtōwē feyē Wuribware a kiyin̄ji Kristoo-o gyē kayeba nee.

16 A lēe feyē, bamō ne baa wu-o e ma lεe kiyin̄ji a bo lēe lowi-ro feraa, a kaapo nee feyē Wuribware moŋ kiyin̄ji Kristoo lēe lowi-ro, amoſe ſe-ɔ ne ane

gye ayebapo nee.

¹⁷ Ne amo e gye kasentij feye Wuribware moj kyiñji Kristoo le lowi-ro, amo feraa moñe kokoregyi-o maa sa moñe seye, ne moñe bee moñe sanj moñe te moñe ebaye-ro.

¹⁸ Ne a dæs a gye kasentij nee ooo, amo feraa a kaapo feye bamø ne baa kɔrə Kristoo gyi, ne baa wu-o a wu pεee nee, na bo ma lee kyiñji le lowi-ro.

¹⁹ Ne amo e gye feye kaye mo-ro dooo ne ane i de temaa Kristoo si, amo feraa ane aseñ e waa ewee a a kyonj okemaa kaye mo-ro.

²⁰ Amaa kasentij-o e gye feye Wuribware a kyiñji Kristoo le lowi-ro. Wuribware a kyiñji Kristoo le lowi-ro, ne mò a ma lee wu-o si-o, a kaapo nee feye sanj e fo feye o bee o kyiñji bamø ne baa kɔrə Kristoo gyi, ne baa wu-o a o le lowi-ro aneñ dæs.

²¹ Moñe nyi feye sese gyenkprees, Adam, ne Wuribware a twee-o a waa bɔye. Amose ne sese kɔŋko se, mò e gye Adam, ne lowi a ba kaye mo-ro, na sese dimaadi ma lee taare kyena nsu pεee. Anen dæs ne sese kɔŋko se, mò e gye Kristoo, ne bamø ne baa wu-o e bee kyiñji a bo le lowi-ro.

²² Anen a gyen ases feye Adam-o se-o, ane i wu. Amaa ane a bo kii Kristoo lee-o si-o, ane ya wu, ane bee ane i kyiñji a ane kyena mò ase nsu pεee.

²³ Amaa n gyen feye bamø pεee i kyiñji luwi kɔŋko nee. Anen i kyiñji kegyase kegyas. Wuribware a kyø gyen nkpree kyiñji Kristoo bo kaapo feye bamø ne bo gya se, ne o kyiñji-o e gyen Kristoo awuye, Kristoo kəbo ba nyəsepə-o.

²⁴⁻²⁵ Na kaye gyen kεe. Kεyaaleñ kemaa ne okemaa de-o, Kristoo e kɔrə a o le mo ase. A

tiri feyε Kristoo kyεna kuwure si bo fo saŋ nε o kɔ a o gyi mɔ adɔŋ se, na o taa bamɔ bo waa mɔ kuwure-o kaase-ɔ.

²⁶ Na ŋkee o kinjaa mɔ kuwure-o bo sa mɔ se Wuribware. ɔdɔŋ lalalowε nε o kɔ na o gyi mɔ se, na okɔ ma lεs wu daa-ɔ e gyε lowi fɔŋfɔŋ.

²⁷ Mbeyɔmɔ, mfeŋ nε anε a karε abwareseŋ wɔre-ɔ-rɔ feyε,

“Fo a sa nε atɔ pεεε bo mɔ kuwure kaase.”*

Wuribware moŋ tii ketɔ nε ke bo mɔ kεsaree-ɔ se, a lee feyε Wuribware ya sa nε ketɔ kεmaa a lwee Kristoo kεsaree-ɔ.

²⁸ Amaa saŋ nε Wuribware mɔ gyi Kristoo a nya ketɔ kεmaa se kεyaalen-ɔ, o taa mɔ eyee a o bo waa mɔ se Wuribware kεsaree-ɔ, na Wuribware deere ketɔ kεmaa se.

²⁹ To, bo lee kikyinji lee lowi-ro bεe-ɔ, aseɛɛ kɔ bo-ɔ nε ba kɔɔrε ba gyi feyε a bware feyε bo bɔ bamɔ asuu bo yera bamɔ anyipo nε baa kyɔ wu-o aya-a-ɔ. Kεmo e gyε bamɔ tεmaa-ɔ nεe? Amo e gyε kaseŋtiŋ feyε bamɔ nε baa wu-o maa lee kiyinji a bo lee lowi-ro, nε ntεtɔ se nε ŋkee anε a aseɛɛ-ɔ, ba bɔ bamɔ asuu a bo bo yera bamɔ nε baa wu-o aya-a-ɔ?

³⁰ Beεε kuwu kiyinji-o dεe ke gyε kayεba nεe, amo feraa anε nε anε e tɔwε aseŋ timaa-o anε i gywii aseɛɛ-ɔ du nεe feyε anε a moŋ nyi aseŋ-ɔ. Anε ya kperi kayεba se gyi awɔrefɔɔ kake kεmaa, kakɔka timaa mo nε anε e nya?

---

* ^{15:27} Kiliŋ 8.6; Kiliŋ 110.1.

31 Kasenjetin si mo e gyanjaa lowi kake kemaa. Ma ba ayeba. Aneñ dëe në mo e kaapo mo eyee monë se, a lee feyë mbejamä monë tii anë nyajpë Yeesuu Kristoo kokowebëe se nee.

32 Sañ ko mo e leñ mo eyee mo i lee kadunjwii awuye në bo du feyë mbo kpeñse-o kanø Ifisus mañ-nø mfëe, në mo a gyi aworeføo bamø kesaree-rø. Mo ya gyi aworeføo, në mo e moñ kooře gyi feyë Kristoo a kyiñji lee lowi-ro, ntetø ne mo a nya? Amaa a dëe a gyë kasenjetin nee feyë bamø në baa wu-o maa lee kyiñji a bo lee lowi-ro nee-o, amo feraa mon' sa a anë gya aseñ ne boko a tawë bo bëya-o se feyë,

“Mon' sa a anë gyi, na anë nuu,
a lee feyë, nyajë ko, anë i wu.”*

33 Monë ma kañ sa a øko pënnä monë. Abresë yë, “Anajpo boye e gyë në ba nyera bamø kosobee-anä mfëerë timaa.”

34 Mon' nu monë eyee, na mon' kyiñji lee monë ebayë-rø. A gyë ipeere sa monë feyë mo a tawë feyë monë boko sañ monë moñ nyi Wuribware-o.

*Anë ne Wuribware ya kyiñji sesë lee lowi-ro, ne
mo kayoware i kii-o*

35 Monë-rø øko i bise mo feyë, “To, emenë në bamø në baa wu-o e bëe waa a bo kyiñji ba njpa-rø? Ntetø kayoware në ba nya?”

36 Fø moñ nyi seye. Fø ya dwii atø dwiise bo waa sweere-rø, a maa kwëe, amo atø dwiise në fo a dwii waa sweere-rø-o a wu pwee na kepopwee dëe kwëe.

---

* **15:32** Isaya 22.13.

37 N gyé kiyii nē kaa dañ lōwē-ɔ nē fo i dwii. Kēmo kigyi kōŋkō nē fo i dwii fēyē abwaye bēee kētō kēmaa.

38 Amaa Wuribware e gyé nē oo sa nē atō dwiise kō kwēe kōkō-ro.

39 Nyinjkpasē kayōwōrē kwēe mbo lee-ro. Mbogyyii lee kwēe. Nē ḥkingyi lee mō bēe ḥ kwēe.

40 Kētō kēmaa mō nē kē bo swēere mō se-ɔ kwēe kēmo kōsōbēe-ro. Aneŋ dēe nē akyēe-e-kpa-agyi ne a bo sōsō-ɔ kwēe swēere mō se atō-ro. Nē kekyēe-e-kpa-agyi kēmaa kwēe kēmo kōsōbēe-ro nē ki de kēmo fōnfōn dañ. Nē kayē mō-ro atō mō de amo fōnfōn dañ.

41 Kyōwē de mō fōnfōn dañ, nē kiferi de kēmo fōnfōn dañ, nē kekyēe-e-kpa-agyi kēmaa de kēmo fōnfōn dañ nē o kwēe-ɔ.

42 Mfaanee dēe nē a waa sañ nē bamō nē baa wu-o i kyiñji a bo ba ḥkpa-ro. Bamō ya pure sēsē nē oo wu-o, mō kayōwōrē a kii kifuniñ, na ku gyo swēere-ro. Wuribware ya kyiñji kifuniñ ba ḥkpa-ro, o maa lee wu daa.

43 Bamō ya pure sēsē, mō eleñ a lōwē, nē mō kifuniñ bēe kē moñ bo dañ. Nē mō ya bēe kyiñji ba ḥkpa-ro, amo fēraa amō mō kayōwōrē popwēe nē o de-o bo dañ, nē ka bēe ka bo leñ.

44 Bamō ya pure sēsē, kifuniñ nē ki de ayeegyi na abowii nē baa pure, ne mō ya bee kyiñji lee lowi-ro, amo sēsē-ɔ e nya kayōwōrē popwēe, na mō kra bēe bo kyēna kamō-ro.

45 Baa kyōrēe abwareseñ wōrē-ɔ-ro fēyē,

“Wuribware a tweē sēsē gyenjkpeesē Adam,

né oo kii nyinjkpasé, né oo kyéna.”*

Amaa Kristoo, né ba téé mó Feyé Adam lalalowé-ó, a yó soso ya kii óko né o sa nkpa-ó.

46 A lée Feyé amo nyinjkpasé de mó kayowore né ka de ayeegyi na abowii-o pwéé na o dée taare nya mó kayowore popwéé.

47 Adam né o gye nkpeé-ó, ese né Wuribware a bo pwéé mó, ese-ró né oo lée ba. Amaa Adam nyosépo ne mó e gye Kristoo-o feraa a lée Wuribware se nee.

48 Ané sésé dimaadi, ané a gyé kayé-ró asésé-ó se-ó, ané du née Feyé mó né oo lée ese-ró ba-ó. Bamó né bo gyé Wuribware se asésé-ó du née Feyé mó né oo lée Wuribware se-ó.

49 Bo fo mbeyomá, ané sésé dimaadi de kayowore ne ka du Feyé sésé né oo lée ese-ró-ó lee-o. Amaa kake nsi né ané i kyinjji a ané lée lowi-ro-o, ané né ané e kóre Kristoo ané i gyi-o e nya kayowore né ka du Feyé mó né oo lée Wuribware se-ó lee-o.

50 Mo kosobéé-ana, kemo né mo e kaapo-ó e gyé Feyé sésé dimaadi e sanj o te mó kayowore né ka de ayeegyi na abowii-o-ro, o maa taare a o tii Wuribware a kuwure né kó bo soso-ó se, a lée Feyé ketó né ki i wu-o maa taare a ki tii ató né a maa wu daa-ó se.

51-52 Mon' nu asen kweéróse mó néesé, n gyé ané péesé e gyé né ané i wu. Amaa Wuribware kabere ya su kake né kayé e gyé kée-ó, Feyé mó a tówé asen mó-ó, ané péesé i kyurowi puri-ro puri-ro. Sanj né anen a kabere-ó i su-o, Wuribware i kyinjji bamó

* **15:45** Kéléekaasé 2.7.

ne baa wu-o, na bo ma lee wu daa. Na ane peee kyurowi.

⁵³ Ketɔ nε kaa gyo-o i kyiŋni a ke ba nkpa-rɔ, na ke ma lee gyo peee. Na ketɔ nε kaa wu-o kyena, na ke ma lee wu daa.

⁵⁴ Amo-ɔ ya ba, ketɔ nε baa kyoree waa abwareseŋ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ e ba kaseŋtiŋ feyε,

“Mfeŋ nε Nyanŋpe Wuribware e nyera lowi.”*

⁵⁵ Amose se-ɔ, feyε aneŋ nε ane mo ane a beŋ karε abwareseŋ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Lowi, fo e taare a fo nya dimaadi si keyaaleŋ aaa?

Lowi, fo de kpa feyε fo duŋwi sese moa aaa?”*

⁵⁶ Kaye mo-rɔ, lowi saŋ o de keyaaleŋ a o moa asesε. Wuribware a mbraa-ɔ e kaapo ane feyε ane gyε abɔyεwaapo nee-ɔ se-ɔ, a bware feyε Wuribware giiri ane kesebo, na o moa ane.

⁵⁷ Amaa mon' sa a ane sa Wuribware aŋse, a lee feyε mo e gyε ne oo borɔ ane nyanŋpe Yeesuu Kristoo si, ne oo sa ne ane a nya lowi na ebɔye se keyaaleŋ.

⁵⁸ Amose se-ɔ, mo kosobee-an, mon' yere keŋkeŋ mone kokoɔregyi-ro. Na mon' waa wɔre mone kusuŋ ne mone i suŋ mone e sa ane nyanŋpe-ɔ-rɔ saŋ kemaa, a lee feyε asuŋ ko mon bo-rɔ ne mone i kperi ane nyanŋpe se a mon' waa, na mon' waa amo kwaa.

---

* ^{15:54} Isaya 25.8.   * ^{15:55} Hoseya 13.14 (LXX).

16

*Bø lee tweetwee nø baa twee sa bamø bæekø-ana
Kristoo awuye-o*

¹ Køtø nø mønø a kyøree bø kyønjwø mø bo lee atanne nø mon' tweetwee bø kya ane bæekø-ana Kristoo awuye nø bo bo Yerøsaløm mañ-nø na Yudeya sweere se-ø-rø aseñ. Mon' waa aneñ nø ane a tøwe gywii asøree asøree awuye nø bo bo Galatiya sweere se-ø feyø bø waa-ø sa bamø.

² Kosiyara kemaa mønø økemaa kemaa, atanne nø oo nya-ø, o lee amo-rø øko bø kweerø. Mø ya nya bweetø, o lee na a kyo, nø mø ya nya kafwee, o lee kafwee. Mønø ya waa mfaanee a atø-ø, mø ya ba, a moñ lee a tiri feyø n narø mønø se kørø atanne, a lee feyø a kyo a da ton kønjø sa mo.

³ Mø ya ba-ø, asesø kemaa nø mønø a gyanjø lee feyø bamø nø mønø i sun a mon' bø kyønjwø mfeñ-ø, mø e sa bamø ewore nø ee sa bamø kpa feyø bo taa atanne nø mønø a tweeetwee nya-ø yaa Yerøsaløm mañ-nø.

⁴ Nø amo i bware feyø ñ yø, amo feraa mø aa bamø e taare a ane yø.

Køtø nø Pøøl a kra kowaa-ø

⁵ Mø e børø Makedoniya sweere se, na m bo ba mønø ase, a lee feyø a tiri feyø m børø mfeñ pwøe.

⁶ Nsañse mo ya ba, mo i kyee mønø ase kafwee. Sañse mo e kyena mønø ase afwii kebeø mø pøee, na mon' taare kya mo-rø a n kya mo kpa-ø se yø ton ko banjan nø mo e lee mønø ase a ñ yø-ø.

⁷ Mø e kpa kuju mønø. Ngø feyø ñ ñu mønø na n kyønø. Anø nyanyø ya sure, n de temaa feyø mø i gyi ñke bweetø mønø ase.

8 Mo e kyena Ifisus man-na mfee a Pentikos kake-o bo fo.

9 Haree adon bweeto a bo mfee gbaa ooo, kpa da sa mo mfee feye na waa asun dabe ne amo asen tiri kowaa-o.

10 Timotii ya ba mone ase, mon' sa a mo akato gyi mone ase, a lee feye o sun o sa ane nyantpe nee feye mo-o deee.

11 Oko ma kan trasii mo, amaa mon' kya mo-ro a o kya mo kpa se nkpa na alanfiya-ro, na o taare kinji ba mo ase, a lee feye mo aa ane kosobee-ana ne mo e deere kpa.

12 Mbeyomo ane kosobee Apolos asen. San kemaa mo e waa mo wore feye mo aa ane kosobee-ana amo ba bo ka mone kano, amaa o mon sure si feye o ba san mo se. Amaa mo ya kan bo nya kpa, o ba mone ase.

Kanoka ne ka gye kee-o

13 Mon' sa se, mon' yere mone kokoregyi-o-ro kenkej, mon' waa nkpono, na mon' waa elej mo.

14 Mon' ba kekpa bo sun mone asun peee.

15 Mo kosobee-ana, mone ni Stifan* na mo ka-ana na mo gyi-ana asen. Bamo e gye ne baa gye nkpe kii Kristoo awuye Akaya swere se. Ne baa lee bamo eyee feye bo dee sun bo kya mfen a Wuribware asese-o-ro.

16 Mo e kore mone nee feye mon' gyia anej a asese-o kan se. Na mon' bu okemaa ne o tii bamo se bamo kusun-no-o anej deee.

17-18 Mo akato a gyi Stifan* na Footunaatus na Akayikus keba se. Mone a mon bo mo ase-o, bamo

---

* **16:15** 1 Korintoo 1.16.

é gyé nē bo yere mone ayaa-rø, nē baa gyi mo akatø feyε aneŋ nē baa gyi mone akato-ø. Mfaanee a asesø-ø bware sa këbonyaa.

¹⁹ Asoree asoree nē a bo Asiya sweerø se-ø awuye é ka mone kanø. Akwila na Prisikila na asoree agyi ne ba gyanjø bamø aye ba waa asoree-ø de ane nyanjø ba ka mone kanø.

²⁰ Anø kosobee-ana pøee nē bo bo mføø-ø é ka mone kanø. Mon' gywaa abee.

²¹ Mo føñføñ kesaree nē mo a bo kyoree kanøka mo, "Mo, Pøøl, é ka mone kanø."

²² Òkemaa nē ø maa kpa ane nyanjø Yeesuu Kristoo aseñ-ø, Wuribware da mò yi. N yε, "Maranata!" Kaasø é kaapo feyε, "O anø nyanjø, ba!"

²³ Mo é kore këbwarekore feyε anø nyanjø Yeesuu Kristoo yure mone.

²⁴ Mo kekpa sii mone pøee ase Kristoo Yeesuu kenyare-ø.

**Abwareṣen Wore-ɔ
New Testament in Chumburung
(GH:ncu:Chumburung)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chumburung

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chumburung

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 16 May 2025 from source files
dated 16 May 2025
24326c91-bd91-5fb9-a5f1-7f3e726a9745